Jaarverslag 1988.

I N H O U D S O P G A V E — Blz.

* * * * * * * * *
* * * * * * * *

Verslag van de Algemene Rekenkamer Aruba betreffende haar werkzaamheden tot en met 31 december 1988.

1. Algemeen.

1.1. Instelling.

In het eerste jaarverslag van de Algemene Rekenkamer Aruba, hetwelk betrof haar werkzaamheden tot en met 31 december 1987, werd uitvoerig aangegeven op basis van welke verordeningen de Algemene Rekenkamer Aruba werd opgericht. Hierop behoeft derhalve in dit, haar tweede, verslag niet te worden ingegaan.

De samenstelling van het College heeft geen wijzigingen ondergaan en bestaat derhalve nog steeds uit:

de heer Drs. Robert Henriquez, voorzitter en

de heren Pablo A. Croes en

Norman E. Henriquez, leden,

een en ander conform het benoemingsbesluit van 13 april 1987.

Bij ontstentenis of afwezigheid van de voorzitter zal deze worden vervangen door de heer Pablo A. Croes, als oudste lid in jaren.

Ten aanzien van plaatsvervangende leden werd in het eerste jaarverslag van de Rekenkamer uiteengezet, dat een discrepantie bestaat tussen de Staatsregeling van Aruba, waarin niet wordt gesproken over plaatsvervangende leden en de Landsverordening Algemene Rekenkamer, waarin uitdrukkelijk wordt gesteld, dat twee plaatsvervangende leden moeten worden benoemd. Deze discrepantie was de oorzaak, dat gedurende 1987 geen plaatsvervangende leden werden benoemd, hoewel de Rekenkamer dd. 5 juni 1987 een aanbevelingslijst aan de Staten had gezonden. Ook gedurende 1988 is deze aangelegenheid nog niet geregeld, ondanks een gesprek van de voorzitter van het College met de voorzitter van

de Staten en een nader schrijven aan de Staten van Aruba dd. 19 juli 1988.

Op deze plaats wil de Rekenkamer er nogmaals op wijzen, dat de huidige situatie tot moeilijkheden voor haar kan leiden en zelfs reeds heeft geleid, daar artikel 15 van de Landsverordening Algemene Rekenkamer voorschrijft, dat de aanwezigheid van voorzitter, twee leden en de secretaris is vereist voor het nemen van rechtsgeldige besluiten.
In hetzelfde hoofdstuk van de Staatsregeling van Aruba wordt ook de instelling geregeld van de Raad van Advies. Ook bij deze Raad wordt niet voorzien in de benoeming van plaatsvervangende leden, doch de Raad van Advies kan rechtsgeldige besluiten nemen, als de meerderheid der (vijf) leden aanwezig is. Ziekte e.d. hebben derhalve nauwelijks invloed op de werkzaamheden van de Raad van Advies.

De Algemene Rekenkamer vertrouwt, dat aan de voor haar onbevredigende situatie ten spoedigste een einde kan komen.

1.2. Personeel.

De van de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen overgekomen hoofdcommies en klerk le klasse (secretaresse) waren ook gedurende 1988 werkzaam voor de Arubaanse Rekenkamer. Ook de per 1 augustus 1987 benoemde secretaris was bij het afsluiten van dit jaarverslag nog steeds als zodanig werkzaam.

In het voorgaande verslag werd reeds aangestipt, dat enige uitbreiding van personeel nog noodzakelijk was, waarbij - voorlopig - gedacht werd aan een goed opgeleide en ervaren kracht en aan een minder ervaren kracht. Bij het schrijven van het vorige verslag was met de voorbereiding tot het aantrekken van deze krachten aangevangen, in die zin, dat in de lokale kranten een adver-

tentie was geplaatst. In deze advertentie werd tegelijk ook goed opgeleid controlepersoneel voor de Centrale Accountantsdienst gevraagd. Op deze advertentie werd geen enkele sollicitatie ontvangen. Daarna werd geadverteerd in de Nederlandse kranten en vakbladen, hetgeen een veertigtal reacties opleverde. Na een eerste selectie aan de hand van de brieven heeft de secretaris in Nederland met de overblijvenden een uitvoerig gesprek gevoerd. Uiteindelijk is door de Minister van Financien, na een eensluidend advies door alle betrokken instanties aan acht personen een aanbod gedaan, waaronder aan de enige in Nederland wonende Arubaanse sollicitant. Van deze acht personen zouden er twee bestemd zijn voor de Rekenkamer, vier voor de Centrale Accountantsdienst en twee voor de Directie Financien, welke directie in een later stadium van de sollicitatie-procedure ook belangstelling had voor enige der sollicitanten.
Eind 1988/begin 1989 zijn van deze acht personen er vier op Aruba aangekomen t.w. een voor de Accountantsdienst, twee voor de Directie Financien en een referendaris voor de Algemene Rekenkamer. De overige vier achtten het geboden salaris onvoldoende. Pogingen om onder de resterende sollicitanten andere gegadigden te vinden zijn niet geslaagd.
Over de nog openstaande plaats bezint de Kamer zich momenteel, of en zo ja op welke wijze deze vacature moet c.q. kan worden vervuld.

Ten aanzien van een opvolger van de secretaris is nog geen enkele vordering gemaakt. Volgens een in de memorie van toelichting bij de begroting 1988 voorkomende lijst van ambtenaren met studieopdracht zijn vijf ambtenaren in Nederland om de studie voor registeraccountant te volgen.

Van deze vijf hadden er, volgens dezelfde lijst per februari 1989 reeds vier afgestudeerd terug moeten zijn. Er is echter, volgens de inlichtingen, waarover de Rekenkamer beschikt, nog niet één van hen als registeraccountant afgestudeerd. Gemeend wordt, dat nadere aandacht aan deze aangelegenheid moet worden besteed en dat de diensten, waar deze personen na hun afstuderen te werk zouden moeten worden gesteld, dus o.a. de Rekenkamer, beter op de hoogte moeten worden gehouden van hun vorderingen en van hun werkzaamheden.

1.3. Huisvesting.

Hoewel de Rekenkamer in haar eerste verslag nog kon schrijven, dat zij - ten tijde van het uitbrengen van dat verslag - zeer tevreden was over haar huisvesting, zij het met uitzondering van een aantal "bouw" tekortkomingen, meent zij hierover thans een ander geluid te moeten laten horen.
In de loop van het jaar is de lijst der tekortkomingen, zoals hiervoor bedoeld geleidelijk verminderd tot per heden nog slechts één tekortkoming resteert. Niet, dat de Kamer in alle gevallen tevreden is met de gekozen oplossing, doch zij wil hierover verder niet moeilijk doen. De niet verholpen tekortkoming - oorspronkelijk een kleine lekkage in een der kamers, welke zich na 1½ jaar niets doen heeft uitgebreid tot twee kamers - is van zodanig ernstige aard, dat de twee kamers in wezen niet meer bruikbaar zijn en dat tijdens regenbuien gevaar voor verwondingen niet is uitgesloten, doordat dan plafondplaten in stukken kunnen breken en verzadigd door water naar beneden vallen. Tot heden heeft de schade zich "beperkt" tot twee bedorven vloerbedekkingen en een of wellicht twee doorroestende nieuwe opbergkasten.

Uiteraard heeft de Kamer reeds ettelijke malen - schriftelijk en mondeling - de aandacht op deze calamiteit gevestigd.
Het laatst is dit geschied aan de heer Minister van Algemene Zaken, welke brief voorzien was van fotografisch bewijsmateriaal. Het enige resultaat is tot heden geweest, dat een enkele maal "deskundigen" op bezoek zijn geweest, welke na bezichtiging ook onverwijld weer vertrokken. De Kamer heeft inmiddels de hoop wel opgegeven, dat het euvel ooit verholpen zal worden.
Zij wil er echter wel op wijzen, dat de restauratie van het gebouw bijna 1 miljoen florins heeft gekost, dat het pand, naar werd vernomen, inmiddels tweemaal is opgeleverd en dus geaccepteerd, dat het pand, naar eveneens werd vernomen, in beheer is gegeven bij de Dienst Domeinbeheer, welke het dus ook geaccepteerd heeft, doch dat in het Rekenkamer gedeelte slechts vier van de zes kamers te gebruiken zijn. Hierdoor komt het restauratiebedrag wel in een ander daglicht te staan. Over de doelmatigheid van werken wil de Kamer dan nog niet eens praten.

1.4. Rekenkamerverordening.

In paragraaf 2 van het verslag 1987 van de Kamer wordt aangekondigd, dat de Kamer een uitvoerige studie heeft gemaakt van de Landsverordening Algemene Rekenkamer (P.B. 1956, no. 35 zoals gewijzigd). Als resultaat van deze studie zou, zo stelde de Kamer destijds, op korte termijn een voorstel tot wijziging van deze verordening aan de Regering worden gezonden. Tot heden is dit nog niet geschied. De reden hiervan is de volgende:
Door een commissie, waarvan de secretaris - op persoonlijke titel - eveneens lid is, wordt nog gewerkt aan het opstellen van een nieuwe Comptabiliteitsverordening.

Naar het zich laat aanzien, zullen vrij ingrijpende wijzigingen worden voorgesteld ten opzichte van de bestaande wetgeving op dit gebied. Derhalve werd het opportuun geacht met het voorstellen tot wijziging van de Rekenkamerverordening te wachten tot vaststaat, hoe de nieuwe Comptabiliteitswetgeving zal gaan luiden.

Op de hier bedoelde wetgeving zal later in dit verslag nog worden teruggekomen.

2. Achterstanden.

Zoals reeds in het jaarverslag 1987 van de Kamer is vermeld bestaan er achterstanden in het opmaken van de verklaringen van de Algemene Rekenkamer bij de rekeningen van de algemene dienst en de bedrijven vanaf het jaar 1972.
Het streven de rekeningen vanaf 1986 binnen de daarvoor in de Comptabiliteitsverordening gestelde termijnen gereed te hebben, heeft geleid tot het geven van prioriteit aan de rekening 1986 boven de oudere nog te behandelen rekeningen. Bij landsverordening van 18 juli 1988 tot wijziging van de Comptabiliteitsverordening werden de data van afsluiting van de gewone dienst gesteld op 31 juli 1987 voor het dienstjaar 1986 en op 30 april 1988 voor het dienstjaar 1987.
De rekening 1986 werd rechtstreeks door de Directie Financien aan de Kamer aangeboden.
Op 30 mei 1988 zond de Kamer de afdoeningsbrief en de staat van bedenkingen betreffende de rekening 1986 aan de Minister van Financien, met het verzoek de rekening 1986, vergezeld van deze bescheiden aan de Staten aan te bieden.
De rekening 1986 werd niet goedgekeurd door de Kamer.

Kort samengevat is deze beslissing veroorzaakt door de volgende omstandigheden. De belangrijkste reden was het feit dat de per 1 januari 1986 in de administratie voorkomende saldi niet controleerbaar waren en ook niet goed waren overgenomen uit de rekening 1985 van het eilandgebied Aruba. De afstemming van de bezittingen van het land Aruba ten opzichte van deze saldi heeft lange tijd niet plaatsgevonden. Bovendien kunnen de inventarisbestanddelen van het land Nederlandse Antillen, die door Aruba in gebruik zijn genomen, eerst na de boedelscheiding worden vastgesteld en gewaardeerd. Daarnaast heeft de Kamer een aantal bezwaren geuit tegen het niet juist opnemen van de begrote bedragen in de rekening en tegen het formeel onjuist verwerken van overboekingen naar het volgend dienstjaar en tegen het niet vaststellen van begrotingswijzigingen bij over- en onderschrijdingen van kredieten. Ten aanzien van de reserve- en kasdienst zijn door de Kamer bedenkingen geuit tegen een groot aantal posten, omdat aan de realiteit van de opgenomen bedragen ernstig wordt getwijfeld. Bij de verhouding tot bedrijven en instellingen is geconstateerd dat grote verschillen bestaan tussen corresponderende posten in de bedrijfsrekeningen en de rekening van de algemene dienst. Tot slot is door de Kamer gesignaleerd dat van een aanzienlijk aantal instellingen en diensten geen jaarverslagen en -rekeningen over 1986 werden ontvangen, hetgeen het werk van de Kamer ernstig heeft bemoeilijkt.

Ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag was de rekening 1986 overigens nog niet aan de Staten aangeboden.

Zoals hiervoor gesignaleerd geven de per 1 januari 1986 opgebouwde saldi een onjuist beeld van de feitelijke financiele situatie van het land Aruba. Bij brieven van 13 oktober 1988 heeft de Kamer dan ook ingestemd met een voorstel tot "opschoning" van de administratie. Hoewel de Kamer zich realiseert dat hierdoor de gebruikelijke administratieve en controle-technische normen in het gedrang komen, ziet zij deze operatie als onvermijdelijk, wil er ooit nog een duidelijk beeld van s'-lands financien verschijnen.
Wel heeft de Kamer er op aangedrongen, vóór de opstelling van de rekening, op de hoogte gehouden te worden van de normen en beoordelingen, die bij het opstellen van de rekeningen zullen worden gebruikt en dat zij in voorkomende gevallen zal kunnen deelnemen aan het beraad over toe te passen beoordelingen en normen.
Door deze opschoningsoperatie was het onvermijdelijk dat de voor de rekening 1987 gestelde termijnen niet konden worden gehaald. Ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag waren al goede vorderingen gemaakt met deze operatie, zodat de rekening 1987 binnen afzienbare tijd zou kunnen worden afgerond.
In het jaarverslag 1987 werd melding gemaakt van het feit dat de jaarverslagen 1984 en 1985 van de Antilliaanse Rekenkamer inzake de z.g. landsdiensten op Aruba wellicht binnen afzienbare tijd zouden verschijnen. In 1988 was dit echter nog steeds niet gebeurd, waardoor ten aanzien van de rapportage over de toenmalige landsdiensten op het eiland Aruba nog steeds geen aansluiting bestaat.
Met betrekking tot de achterstanden in de controle op de uitgaven voor het Meerjarenplan wordt verwezen naar paragraaf 20 van dit jaarverslag.

3. Samenwerking met de Centrale Accountantsdienst.

De Algemene Rekenkamer steunt voor het verrichten van haar werkzaamheden in grote mate op de bevindingen van de door de Centrale Accountantsdienst en door andere accountantskantoren uitgevoerde controles. Uiteraard zal de Kamer, gelet op haar eigen verantwoording tegenover de Staten, zich zonodig door aanvullende werkzaamheden ervan overtuigen dat de uitkomsten van deze controles betrouwbaar en volledig zijn. Van belang bij deze methode van werken is met name een kwalitatief en kwantitatief goed bezette Centrale Accountantsdienst. Kwantitatief beschikt de Centrale Accountantsdienst ten tijde van het opmaken van dit verslag over een redelijk goede bezetting. Kwalitatief bestaat nog behoefte aan uitbreiding van de formatie met een adjunct-accountant 2e klasse. Voor het vervullen van deze functie is bij de Minister een aanvraag ingediend. In het algemeen gesteld bestaat bij de Centrale Accountantsdienst, gelet op de uit te voeren werkzaamheden, behoefte aan meer middenkader. Met deze bezetting kan de Centrale Accountantsdienst niet alle administraties van het land Aruba controleren. Aan particuliere accountantskantoren zijn o.a. de volgende controles uitbesteed: Water- en Energiebedrijf, Dienst Openbare Werken, Luchthavenbedrijf, Meerjarenplanprojekten, Setar en Aruba Ports Authority.

Betreffende de werkzaamheden van de Centrale Accountantsdienst kan voorts nog worden opgemerkt dat zowel de direkteur als personeelsleden in diverse stuur- en werkgroepen zitting hebben. Genoemd kunnen worden: automatisering, boedelscheiding, comptabiliteitswet, landsloterij, Sociale Verzekeringsbank, inspectie belastingen, ontvanger belastingen, inspectie invoerrechten en accijnzen, etc.

Hoewel het belang van de inbreng van de Centrale Accountantsdienst in deze onderwerpen door de Kamer wordt onderstreept, moet gewaakt blijven worden voor een te grote belasting van functionarissen door hun inbreng in deze groepen, hetgeen ten koste zal gaan van de primaire taak van deze personen.
Dit laatste geldt overigens niet alleen voor de Centrale Accountantsdienst, maar is ook van toepassing op sommige andere diensten en direkties.

4. Ontvangerskantoor.

Op 14 juni 1988 is een projektgroep ingesteld, die is belast met de reorganisatie van het ontvangerskantoor.
Deze projektgroep is samengesteld uit de directeur der belastingen, leidinggevende functionarissen van het ontvangerskantoor, alsmede drie personen die in het kader van technische bijstand gedurende drie jaren bij het ontvangerskantoor zijn aangesteld.
Door de projektgroep is een "Basisplan Reorganisatie Ontvangerskantoor Aruba 1988-1991" opgesteld. Vanuit dit basisplan zullen zes halfjaarlijkse deelplannen worden samengesteld. Na afloop van elk deelplan wordt een evaluatierapport gemaakt, waarvan het rapport betreffende het tweede half-jaar 1988 inmiddels is verschenen.
De doelstelling is de reorganisatie medio 1991 te hebben afgerond.

Basisplan.
De noodzaak tot reorganisatie van het ontvangerskantoor is al langere tijd aanwezig.
In haar jaarverslag over 1987 heeft ook de Kamer een groot aantal zaken gesignaleerd, die niet goed uitgevoerd (kunnen) worden.

Kort samengevat zijn de belangrijkste knelpunten:

- de administratieve organisatie werkt verwarrend, hetgeen de administratie op het Ontvangerskantoor onoverzichtelijk maakt;
- verbandscontroles vinden niet of nauwelijks plaats, waardoor uit het verleden grote onverklaarbare verschillen aanwezig zijn;
- bij de kasbetalingen treden voor het publiek veel te lange wachttijden op;
- er is geen duidelijk invorderingsbeleid;
- het geautomatiseerde systeem biedt onvoldoende informatie en heeft een veel te grote responstijd.

In het basisplan wordt een aantal doelstellingen verwoord om bovenvermelde knelpunten op te lossen.

Aan de hand van het uitgebrachte evaluatierapport over het tweede half jaar 1988 alsmede via het door de Kamer zelf ingestelde onderzoek in januari 1989 kan het volgende worden opgemerkt betreffende de stand van zaken van de reorganisatie.

Algemeen.

De eerste periode van de reorganisatie is gekenmerkt door het inventariseren van gegevens. Door het personeel werden de nodige basisgegevens aangeleverd. In de tweede fase zal een aanzet worden gegeven voor de personeelsplanning op langere termijn.

Een belemmerende faktor in het proces is de gebrekkige huisvesting in het gebouw aan de Paardenbaaistraat.

Administratie.

Door de hierboven gesignaleerde huisvestingsproblemen wordt ook het voeren van een overzichtelijke administratie extra bemoeilijkt. Ruimte voor opslag en archivering van administratieve bescheiden is nauwelijks aanwezig.

Mede hierdoor konden verscheidene stukken niet getoond worden tijdens het door de Kamer verrichte onderzoek. Inmiddels heeft de Ontvanger met zowel het Water- en Energiebedrijf (W.E.B.) als met het Telecommunicatiebedrijf Aruba (Setar) afspraken gemaakt over het afstoten van de invorderingstaak ten behoeve van deze bedrijven.

In de tweede helft van 1989 zullen deze bedrijven zelf gaan zorgdragen voor de inning van hun gelden zij het dat het ten aanzien van de Setar gedurende een overgangstijd ook mogelijk zal blijven bij de Ontvanger te betalen. Een en ander zal zeer zeker een verlichting van de taak van de Ontvanger betekenen. Aangezien de Kamer niet beschikt over uitgewerkte plannen met betrekking tot de overheveling van deze inning, kan hierover in het kader van dit jaarverslag geen nader commentaar worden gegeven.

Samenwerking tussen de Direktie Financien en de Ontvanger in het kader van de financiele administratie was tijdens het opmaken van dit verslag nog niet gerealiseerd, hoewel dit volgens planning per 1-1-1989 gebeurd had moeten zijn. De achterstand in de maandelijkse financiele controles, die volgens planning per 1-1-1989 ingehaald zou moeten zijn, is verder opgelopen. In januari 1989 werden de volgende achterstanden geconstateerd:

- aansluiting ontvangstengrootboek - maandtotalenlijst : 13 maanden.
- aansluiting financieel grootboek - ontvangsten grootboek : 14 maanden.
- aansluiting ontvangsten grootboek - restantlijst : geen.

Van deze laatste aansluiting kon echter alleen een totaal aansluiting worden getoond. Per middel bestaan nog steeds grote verschillen. Bij de paragraaf "Invordering belasting" van dit jaarverslag wordt hierop teruggekomen. Evenmin is het gelukt de verschillen in de tussenrekeningen te analyseren, hoewel ook

dit per 1-1-1989 gerealiseerd had moeten zijn. De Kamer dringt aan op een zo spoedig mogelijk inhalen van de geconstateerde achterstanden en het analyseren van de verschillen. Een sterke administratieve basis is nodig om het reorganisatieproces met succes te kunnen afronden. De inzet van kwalitatief voldoende geschoold personeel zal noodzakelijk zijn om de Ontvangersadministratie op orde te krijgen en te houden. Ook heeft het verder uitbouwen van de automatisering slechts zin indien de administratieve basis, werkelijk wordt verbeterd.

Invordering.

Volgens planning is een uitstel- en kwijtscheldingsbeleid ten aanzien van de belastingen geformuleerd. Informatieverschaffing hierover aan het publiek zal in fase 2 gaan plaatsvinden.
Het saneringsbeleid van de vele oude vorderingen kon evenwel niet voor 1-1-1989 worden gerealiseerd. Oude vorderingen tot geringe bedragen zijn al wel tot een totaal bedrag van Af. 1.000.000,- afgeschreven in 1988.
In de tweede helft van 1988 is een actief invorderingsbeleid, met name op het gebied van loonvorderingen, gevoerd. Dit heeft tot resultaat gehad, dat in die periode ca. Af. 17.000.000,- meer werd ontvangen dan voor die periode was begroot. Omdat ook de Inspectie der direkte belastingen is begonnen met het inhalen van achterstallige opleggingen, bestaat wel gevaar voor cumulatie bij de belastingplichtigen. Tussen Inspectie en Ontvanger zal het nodige overleg moeten worden gevoerd ter voorkoming van zoveel mogelijk ongewenste effecten van deze cumulatie.

Automatisering.

De verwerking van belastingopleggingen en overige vorderingen, alsmede de daarop gedane betalingen vindt momenteel geautomatiseerd plaats via de Servicio Central di Computacion (S.C.C.).

Door de beperktheid van dit systeem en door capaciteitsproblemen bij S.C.C. verloopt een en ander echter verre van optimaal, terwijl juist het dagelijks voorhanden kunnen hebben van actuele informatie het grote voordeel is van de automatisering. De responstijd van het systeem bij S.C.C. is erg lang. Mede hierdoor ontstaan de lange rijen voor de loketten bij de Ontvanger.

De verwerking van overzichten duurt veel te lang. Op 22 december 1988 verzocht de Ontvanger een aantal overzichten per ultimo december 1988 te produceren en hem deze overzichten medio januari 1989 toe te zenden. Aan dit verzoek werd gedeeltelijk eind februari 1989 voldaan, terwijl de resterende overzichten ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag nog steeds niet gereed waren. De werkzaamheden van de Kamer voor de vervaardiging van dit jaarverslag werden hierdoor ook bemoeilijkt.

Ten einde specifiek voor de Ontvanger een oplossing te vinden, wordt onderzocht of het in Nederland gebruikte pakket "Geautomatiseerde Ontvangers Administratie" op Aruba toepasbaar kan zijn. De gedachten gaan uit naar een koppeling van dit G.O.A. pakket met het systeem van S.C.C., waardoor de opleggingen en de betalingen - bij voldoende capaciteit - via S.C.C. verwerkt blijven worden en aanvullende informatie via het G.O.A. pakket kan worden verkregen. De aanvullende informatie bestaat dan o.a. uit gegevens betreffende de stand van de invordering en de

terzake genomen maatregelen. Het pakket heeft ook ingebouwde signaalfuncties, waardoor het kan dienen als managementinformatie systeem. Voor wat betreft de overige vorderingen (m.t.o.'s) zal opname in het zgn. crash programma van Financien een logische consequentie zijn. Tussen de Ontvanger en de Directie Financien zullen duidelijke afspraken gemaakt moeten worden met betrekking tot ieders verantwoordelijkheid terzake van de invordering.

De Kamer signaleert een tendens tot het zich verschuilen achter ieders eigen verondersteld verantwoordelijkheid, terwijl juist sprake moet zijn van een grote mate van samenwerking op dit gebied. Het is de Kamer verder opgevallen dat - historisch gegroeid - de aanlevering van gegevens aan S.C.C. niet organisatorisch juist geschiedt. De oplegging via kohieren wordt rechtstreeks door de Inspectie der Belastingen aan S.C.C. aangeleverd, terwijl de verminderingen, afschrijvingen en correcties door de Ontvanger aangeleverd worden. Ditzelfde geldt voor de door de Directie Financien aangeleverde m.t.o.'s. Een dergelijke, organisatorisch niet logische taakverdeling leidt gemakkelijk tot fouten. Naar de mening van de Kamer dient de Ontvanger zich administratief te beperken tot de registratie van de betalingen en het nemen van de invorderingsmaatregelen. De Kamer dringt aan op overleg tussen partijen met betrekking tot de hiervoren gesignaleerde feiten.

Kasverschillen.

In het jaarverslag over 1987 signaleerde de Kamer een totaal bedrag aan kasverschillen per eind januari 1988 van afgerond Af. 22.000,-.

Per eind december 1988 was dit bedrag verder opgelopen tot ruim Af. 30.000,-.
Door de Kamer is tijdens de verrichte controle in januari 1989 mondeling aangedrongen op het vinden van een spoedige definitieve oplossing van deze tekorten. Bij brief van 13 februari 1989 van de Kamer is dit ook schriftelijk kenbaar gemaakt aan de Ontvanger.
Nadat eind februari 1989 tijdens een door de Centrale Accountantsdienst verrichte kasopname was geconstateerd, dat het tekort verder was opgelopen tot ca. Af. 34.000,-, heeft op 2 maart 1989 wederom een gesprek plaatsgevonden waarbij aanwezig waren vertegenwoordigers van de Algemene Rekenkamer, Centrale Accountantsdienst en Ontvanger.
Vastgelegd is dat vanaf die datum kastekorten nog dezelfde dag door de subkassier, waar het tekort wordt geconstateerd, moeten worden uitgezocht en zo nodig aangezuiverd. De subkassiers ontvangen op hun salaris immers ook een kastekortentoelage.
Verder werd afgesproken dat het inmiddels ontstane tekort zodanig zal worden geanalyseerd, dat eventuele administratieve verschillen geelimineerd kunnen worden. Aan de hand van de resultaten van deze analyse zal bezien worden hoe de werkelijke tekorten door de subkassiers aangezuiverd kunnen worden.
In het kader van het kasverkeer vraagt de Kamer ten slotte nog aandacht voor de wijze van de geldtransporten. De inschakeling van een in dit soort transporten gespecialiseerd bedrijf ware - gelet op de hoogte van het contante geldverkeer - ernstig te overwegen.

5. Invordering der Belastingen.

Zoals reeds werd vermeld bij de in dit jaarverslag opgenomen paragraaf over het Ontvangerskantoor bestaan er nog steeds grote

verschillen tussen de saldi van de openstaande posten volgens het ontvangsten grootboek en de restantlijsten per belastingsoort.
Een sluitende verklaring hiervoor kan door de Ontvanger niet worden gegeven. Evenwel kan worden geconstateerd, dat verschillen ontstaan door het niet of niet goed verwerken van verminderingen, afschrijvingen en correcties in een van beide bestanden.
Naar de mening van de Kamer moeten duidelijk interne richtlijnen worden opgesteld en zal een betere interne controle gerealiseerd moeten worden, teneinde de gesignaleerde verschillen op te lossen en in de toekomst te voorkomen. Helaas waren bij het afronden van dit gedeelte van het jaarverslag (begin april 1989) de restantlijsten per 31-12-1988 nog niet door S.C.C. vervaardigd, hoewel door de Ontvanger schriftelijk op 22 december 1988 was verzocht deze lijsten in de eerste helft van januari 1989 gereed te hebben. De gegevens van deze lijsten kunnen dan ook niet in dit jaarverslag worden opgenomen.
Door een dergelijke trage verwerking van een in feite eenvoudige debiteurenlijst verliest de automatisering veel zo niet alles aan waarde. Een van de grote voordelen van automatisering is immers het op snelle wijze op elk willekeurig moment kunnen produceren van overzichten. Het is spijtig te constateren dat hieraan door het huidige door S.C.C. gebruikte systeem niet kan worden voldaan.

In onderstaand overzicht per belasting worden de aangetroffen verschillen per eind 1987 vermeld. Voor 1988 kunnen deze cijfers om eerder vermelde reden niet worden gegeven.
De bedragen zijn vermeld in miljoenen florin en geven de nog openstaande bedragen aan.

	Grootboek	Restantlijst	Verschil
Inkomstenbelasting t/m 1987	118,4	135,6	17,2
mutaties in 1988	5,9		
sub totaal t/m 1987	124,3		
belastingjaar 1988	7,8		
totaal t/m 1988	132,1		
Loonbelasting t/m 1987	119,4	121,6	2,2
mutaties in 1988	0,4		
sub totaal t/m 1987	119,8		
belastingjaar 1988	14,0		
totaal t/m 1988	133,8		
Solidariteitsbelasting t/m 1987	50,8	51,0	0,2
mutaties in 1988	1,5		
sub totaal t/m 1987	52,3		
belastingjaar 1988	18,6		
totaal t/m 1988	70,9		
Winstbelasting t/m 1987	478,2	479,1	0,9
mutaties in 1988	- 3,7		
sub totaal t/m 1987	474,5		
belastingjaar 1988	7,5		
totaal t/m 1988	482,0		
Grondbelasting t/m 1987	5,0	6,6	1,6
mutaties in 1988	2,4		
sub totaal t/m 1987	7,4		
belastingjaar 1988	- 0,1		
totaal t/m 1988	7,3		
Gebruiksbelasting t/m 1987	0,3	0,5	0,2
mutaties in 1988	- 0,1		
sub totaal t/m 1987	0,2		
belastingjaar 1988	0,0		
totaal t/m 1988	0,2		
Logeergastenbelasting t/m 1987	0,5	0,5	0,0
mutaties in 1988	- 0,1		
sub totaal t/m 1987	0,4		
belastingjaar 1988	- 0,7		
totaal t/m 1988	- 0,3		
Totaal t/m 1987	772,6	794,9	22,3
mutaties in 1988	6,3		
sub totaal t/m 1987	778,9		
belastingjaar 1988	47,1		
totaal t/m 1988	826,0		

Uit bovenstaand overzicht kan worden geconcludeerd dat eind 1987 een bedrag van afgerond Af. 22.300.000,- volgens de restantlijsten meer openstond dan verwerkt was in het grootboek. Van de in het jaar 1988 plaatsgevonden mutaties kan nog de volgende specificatie worden gegeven:

Invorderbaar gesteld belastingjaren t/m 1987	Af.	52.900.000,-
Ontvangsten op belastingjaren t/m 1987	"	46.600.000,-
	Af.	6.300.000,-
Invorderbaar gesteld belastingjaar 1988	Af.	138.200.000,-
Ontvangsten op belastingjaar 1988	"	91.100.000,-
	Af.	47.100.000,-

In het navolgende zal nader worden ingegaan op het verloop van de opleggingen en ontvangsten van de diverse belastingsoorten. Uitgegaan is van de gegevens volgens het ontvangstengrootboek. Bij het jaarverslag 1987 van de Kamer diende dit ook als basis voor de verslaglegging, terwijl zoals eerder vermeld de restantlijsten niet beschikbaar waren.

5.1 Inkomstenbelasting.

Het uitstaand saldo van deze belasting stijgt nog steeds. Het verloop van dit saldo kan als volgt worden gespecificeerd (bedragen in miljoenen florin):

Jaar	invorderbaar	ontvangsten	saldo
1984			45,6
1985	40,8	10,1	76,3
1986	40,8	14,6	102,5
1987	30,1	14,2	118,4
1988	36,7	23,0	132,1

Ten opzichte van 1987 is sprake van een inhaal in de oplegging van deze belasting, terwijl de ontvangsten ten opzichte van voorgaande jaren sterk zijn gestegen. Dit is een gevolg van het reeds gesignaleerde actieve invorderingsbeleid. Ter verdere toelichting kan nog

onderstaand overzicht dienen, waar een specificatie wordt gegeven van de in het jaar 1988 gerealiseerde invorderbaarstellingen en ontvangsten betreffende de diverse belastingjaren:

Belastingjaar	saldo 1/1/88	invorderbaar	ontvangsten	saldo 31/12/88
1959 t/m 1979	28,2	0,9	3,3	25,8
1980 t/m 1985	77,1	20,4	15,2	82,3
1986	7,4	2,9	1,1	9,2
1987	5,7	2,3	1,0	7
1988		10,2	2,4	7,8
	118,4	36,7	23,0	132,1

De conclusie die uit dit overzicht kan worden getrokken is dat van het voor de belastingjaren t/m 1979 nog openstaande bedrag het grootste gedeelte waarschijnlijk niet meer zal kunnen worden geind.
Overigens zullen in het kader van de reorganisatie bij de Ontvanger oude vorderingen (vóór 1977), die onder een bepaald bedrag blijven, niet meer worden ingevorderd.
De Kamer stelt zich op het standpunt, dat in deze gevallen de vorderingen ook daadwerkelijk uit de administratie moeten worden verwijderd, teneinde een zuiver overzicht van de feitelijke situatie te verkrijgen.

De grootste inhaal van achterstand in de oplegging inkomstenbelasting voor de Inspectie der Belastingen staat gepland voor de jaren 1989 en 1990. Het gaat daarbij om het inhalen van 19.000 aanslagen per jaar van de totaal achterstand t/m het belastingjaar 1986 van 49.500 aanslagen (tot een bedrag van ca. Af. 28.000.000,-). De realisering van dit inhalen wordt echter wel afhankelijk gesteld van de steun door de automatisering.

Het voorgaande geldt overigens ten aanzien van alle openstaande belastingen en overige vorderingen.

5.2 Loonbelasting.

In 1988 werd op aangifte een bedrag van Af. 51.795.000,- aan loonbelasting afgedragen. Daarnaast werd tot een bedrag van Af. 25.421.000,- aan aanslagen opgelegd, waarvan tot een bedrag van Af. 19.584.000,- voor het jaar 1988. Op deze aanslagen werd Af. 11.072.000,- betaald, zodat het uitstaand saldo van deze belasting weer met Af. 14.349.000,- toenam tot een totaal bedrag van Af. 133.781.000,-.
De specificatie van dit bedrag naar ouderdom is als volgt:

1976 t/m 1979	Af.	693.000,-
1980 t/m 1985	"	71.947.000,-
1986	"	17.152.000,-
1987	"	30.023.000,-
1988	"	13.966.000,-
	Af.	133.781.000,-

Aan de juistheid van dit openstaand saldo wordt echter ernstig getwijfeld. Verminderingen op de opgelegde aanslagen zijn, zeker voor de laatste jaren, niet of niet volledig verwerkt. Aanslagen worden opgelegd bij te late betaling. Indien inmiddels betaling op aangifte heeft plaatsgevonden wordt de vermindering niet of te laat gemaakt, of wordt een en ander administratief niet goed verwerkt.
Een betere coordinatie of in ieder geval een betere administratieve verwerking zal een heel wat zuiverder beeld van het openstaande bedrag geven. Een globale inventarisatie door de Ontvanger geeft een gecorrigeerd saldo aan van ca. Af. 63.000.000,-. Het vorenstaande geldt eveneens voor het openstaand bedrag van de boetes, die worden opgelegd bij de aanslagen op de loonbelasting. Het saldo hiervan bedraagt per ultimo 1988 Af. 26.300.000,-.
In 1988 werd tot een bedrag ad Af. 3.486.000,- aan boetes opgelegd, waarop slechts

Af. 110.000,- werd ontvangen. Resumerend moet worden gesteld dat zowel het openstaand bedrag van de loonbelasting als dat van de boetes een zeer vertekend beeld van de werkelijkheid geeft.

5.3 Solidariteitsbelasting.

Het per 31-12-1988 uitstaande bedrag van deze belasting was Af. 70.940.000,-. De specificatie naar jaren is als volgt:

1985	Af.	4.600.300,-
1986	"	17.736.100,-
1987	"	29.966.400,-
1988	"	18.637.400,-
	Af.	70.940.200,-

Hetgeen eerder is vermeld ten aanzien van de loonbelasting geldt ook voor de solidariteitsbelasting. Beide belastingsoorten moeten gelijktijdig worden afgedragen. Ook het saldo van de solidariteitsbelasting geeft derhalve een zeer vertekend beeld van de werkelijkheid. Nog opgemerkt wordt dat het tarief van deze belasting in 1988 4,1% van het belastbaar inkomen bedroeg tegen 8,2% in 1987.

5.4 Winstbelasting.

Van het openstaande bedrag aan winstbelasting ad Af. 482,0 miljoen heeft Af. 448,6 miljoen betrekking op aanslagen die nog werden opgelegd aan de in 1985 gesloten olieraffinaderij (Lago). De inning van dit bedrag is opgeschort, hangende een beslissing van de Raad van Beroep in Belastingzaken.
De mutaties in 1988 per belastingjaar (exclusief de betwiste Lago aanslagen) kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Belastingjaar	saldo 1/1/88	invorderbaar	ontvangsten	saldo 31/12/88
1968 t/m 1979	1,7	- 0,1		1,6
1980 t/m 1985	10,4	- 0,2	0,4	9,8
1986	13,9	- 0,2	0,6	13,1
1987	3,6	0,2	2,4	1,4
1988		24,6	17,1	7,5
	29,6	24,3	20,5	33,4

5.5 Grondbelasting.

De oplegging van deze belasting geschiedde zeer onregelmatig. In 1988 is een aanzet gegeven tot inhaal van deze achterstand door oplegging van de aanslagen over 1985 en 1986.
In 1989 zullen de jaren 1987, 1988 en 1989 worden opgelegd. Door deze cumulatie van opleggingen zal het verloop van het openstaande saldo tijdelijk een wat negatiever beeld vertonen. Het is echter een goede zaak, ook uit het oogpunt van invordering, dat de oplegging van deze belasting actueel is en actueel zal blijven.
De mutaties in 1988 per belastingjaar kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Belastingjaar	saldo 1/1/88	invorderbaar	ontvangsten	saldo 31/12/88
1960 t/m 1979	1,6	- 0,1	0,1	1,4
1980 t/m 1985	3,0	2,5	1,8	3,7
1986	0,1	2,6	0,6	2,1
1987	0,3	0,0	0,1	0,2
1988			0.1	- 0,1
	5,0	5,0	2,7	7,3

5.6 Gebruiksbelasting.

De oplegging van deze belasting vindt zeer onvolledig plaats. De laatste volledige oplegging heeft betrekking op het belastingjaar 1978, over welk jaar 5.180 aanslagen tot een totaal bedrag van Af. 604.000,- werden verzonden.
Deze cijfers voor de daarop volgende belastingjaren zijn:

1979	2626 aanslagen	Af.	427.000,-
1980	1004 aanslagen	"	150.000,-
1981 t/m 1985	1 aanslag	"	22.000,-
1986	2 aanslagen	"	67.000,-
1987	2 aanslagen	"	41.000,-

De aanslagen over de jaren 1981 t/m 1987 zijn opgelegd aan Lago betreffende het complex Seroe Colorado en aan een hotelorganisatie (alleen 1986 en 1987).
Door Lago werden de meeste aanslagen betaald, door de hotelorganisatie niet. Zolang de oplegging van deze belasting bij wet is geregeld, is de inspecteur verplicht met terugwerkende kracht tot 1979 alle daarvoor in aanmerking komende belastingplichtigen alsnog aan te slaan. Dit betreft dan wel aanslagen over ca. 10 jaren, waarvan een gedeelte - door vertrek, overlijden,etc. - niet meer te achterhalen c.q in te vorderen zal zijn. Bovendien zal deze oplegging veel administratie kosten met zich mede brengen. Indien deze belasting met terugwerkende kracht zou worden afgeschaft, betekent dit dat alle op latere jaren gedane betalingen, terugbetaald moeten worden (o.a. een aanzienlijk bedrag aan Lago).
Opvallend is dat in de begrotingen van het land Aruba over de laatste jaren met een beperkte opbrengst van deze belasting wordt rekening gehouden (gemiddeld Af. 50.000,- per jaar)., De Kamer dringt aan op het spoedig nemen van maatregelen m.b.t. de heffing van deze belastingen. Het mag niet zo zijn dat slechts enkele belastingplichtigen worden aangeslagen.

5.7 Logeergastenbelasting.

Deze belasting dient maandelijks op aangifte te worden afgedragen, voor de 15e van de daarop volgende maand.

Het tarief bedraagt 5% van de door de hotels e.d. behaalde omzet. De opbrengst van deze belasting bedroeg voor het belastingjaar 1988 Af. 5,4 miljoen.
Op basis van gepubliceerde cijfers van het aantal overnachtingen in de hotels en appartementen in 1988 (ca. 2.000.000) kan berekend worden dat het gemiddelde tarief per overnachting per persoon ca. Af. 54,- zou hebben bedragen. Nu ligt het gemiddelde tarief per overnachting op Aruba aanzienlijk hoger. De conclusie is dan ook gerechtvaardigd, dat niet door alle hotels en appartementen deze belasting tijdig en volledig wordt afgedragen. Dit blijkt dan ook inderdaad niet het geval te zijn. Controle op de afdrachten en hieruit voortvloeiende naheffingsaanslagen door de Inspectie der Belastingen vindt echter niet voldoende plaats.
De Kamer dringt er op aan dat op korte termijn de nodige actie wordt ondernomen om de resultaten van de heffing van deze belasting te verbeteren.

5.8 Zegelbelasting.

De geschatte jaarlijkse opbrengst van plakzegels bedraagt Af. 2.500.000,-. Hieronder is ook begrepen de opbrengst van door middel van stempels of gedrukte "zegels" opgelegde belasting. Met name het stempelen van chequeboekjes en fakturen is een arbeidsintensief werk, hetgeen vaak leidt tot achterstanden in de verwerking. Controle op het aantal aangebrachte stempels vindt niet of nauwelijks plaats. De Kamer adviseert in deze te onderzoeken of het mogelijk is dat de desbetreffende instellingen zelf hun cheque's en fakturen met zegelafdruk laten vervaardigen, zodanig dat deze - genummerde - bescheiden eerst na betaling bij de Ontvanger in roulatie kunnen worden gebracht.

Door één bank wordt dit systeem reeds toegepast. Voorts heeft de Kamer geconstateerd dat er geen controle plaatsvindt door de Ontvanger op het ten onrechte gebruiken van bescheiden zonder dat daarop het vereiste zegel is geplakt. Een sluitende controle hierop is niet, dan ten koste van hoge kosten, te realiseren. Gelet op de relatief geringe opbrengst van deze belasting, het arbeidsintensieve karakter ervan en het ontbreken van sluitende controlemaatregelen adviseert de Kamer een onderzoek in te stellen naar het op termijn afschaffen van deze belasting en het compenseren van de gederfde opbrengst via andere belastingsoorten.

6. Overige Vorderingen.

Hetgeen eerder is vermeld ten aanzien van de belastingen geldt ook voor de overige vorderingen. Aansluiting tussen het ontvangstengrootboek en restantlijsten is er niet. Daar komt bij dat door het veelvuldig veranderen van rekeningnummers in de administratie (bij elke nieuwe begroting worden deze hernummerd) er niet meer van uit kan worden gegaan dat de diverse vorderingen ook inderdaad op de juiste begrotingspost zijn verantwoord. Gelet op de in het verleden opgedane nagatieve ervaringen met veranderende rekeningnummers, pleit de Kamer er voor bij de invoering van de nieuwe Comptabiliteitswet een zodanig rekeningstelsel in te voeren dat een eenmaal ingestelde begrotingspost gekoppeld blijft aan hetzelfde rekeningnummer in het grootboek.
De hierna volgende cijfers zijn ontleend aan het ontvangstengrootboek. In verband met de hierboven omschreven geconstateerde afwijkingen, dienen deze cijfers met het nodige voorbehoud geinterpreteerd te worden.

Het totaal openstaand bedrag volgens het ontvangstengrootboek bedraagt per 31-12-1988 afgerond Af. 988.000.000,-

hiervan heeft betrekking op belastingen (incl. boetes)	Af. 852.000.000,-
	Af. 136.000.000,-
af: vorderingen t.b.v. derden, verrekeningen met bedrijven en diensten, land Ned. Ant. etc.	Af. 73.000.000,-
	Af. 63.000.000,-

Van dit openstaande bedrag worden hierna de volgende vorderingen nader toegelicht (bedragen in duizenden florin):

Vordering	Bedrag per 31/12/88
Erfpacht	3.401
Optierecht	1.127
Huurgrond	343
Precariorecht	53
Vergunningsrecht	116
Speelvergunningsrecht	5.857
Bijdrage van Casinohouders	4.244
Maritieme aangelegenheden	447
Schoolgelden	494
Studiekosten	2.150
Studiebeurzen	380
Sociale Zaken	3.135
Verpleegkosten	1.083
Alimentatie	115
Aruven	16.580
Rioolafvoerrecht	- 24
	39.501

Erfpacht

Het openstaand saldo van de erfpachtsrechten steeg van Af. 3.342.000,- per eind 1987 tot Af. 3.401.000,- per eind 1988. Bovendien moeten voor de jaren 1987 en 1988 nog kohieren worden vervaardigd tot een bedrag van ca. Af. 1.500.000,-. Van het openstaande bedrag kan de volgende specificatie naar ouderdom van de vorderingen worden gegeven:

1953 t/m 1979	Af.	235.000,-
1980 t/m 1985	"	2.252.000,-
1986	"	750.000,-
1987	- "	12.000,-
1988	"	176.000,-
	Af.	3.401.000,-

Het zal duidelijk zijn dat met name van het openstaande bedrag t/m 1979 niet veel meer kan worden ingevorderd.

Optierecht.

In het jaarverslag 1987 van de Kamer werd betreffende het optierecht o.a. het volgende vermeld:
"Alhoewel in het optiebesluit de bepaling wordt opgenomen dat bij geen betaling van het verschuldigde bedrag binnen 1 maand na dagtekening, het optierecht vervalt, wordt hier weinig de hand aangehouden.
In het openstaand bedrag komen dan ook diverse maatschappijen voor die ondertussen reeds van dat recht gebruik hebben gemaakt en reeds gebouwd hebben. Hier moet geconcludeerd worden dat inning niet plaats heeft gevonden.
Anderszijds moet geconstateerd worden, dat voor de andere openstaande bedragen de vraag gesteld kan worden of deze niet vervallen (automatisch volgens de bepaling) zijn. Een duidelijk bewijs van een intrekking of vervallen verklaring wordt voorzover bekend niet opgemaakt. Deze posten zullen moeten worden bekeken op de werkelijkheid."

Het navolgende saldo dat per eind 1986 Af. 702.000,- bedroeg is inmiddels opgelopen tot Af. 1.127.400,-.
De specificatie van deze bedragen is:

Jaar	Ultimo 1986	Ultimo 1988
1983	- Af. 600,-	- Af. 600,
1984	" 200.600,-	" 166.000,
1985	" 340.000,-	" 332.600,
1986	" 162.000,-	" 194.700,
1987		" 127.700,
1988		" 307.000,
	Af. 702.000	Af. 1.127.400,

Aan het verloop van de cijfers is te zien dat geen of weinig aandacht is besteed aan de bewaking van deze ontvangstenpost.

Huurgrond.

Het uitstaande saldo van deze post is vrijwel ongewijzigd gebleven ten opzichte van dat per ultimo 1987.
Dit wordt echter mede veroorzaakt door een groot aantal correcties dat werd doorgevoerd in de vorderingen t/m het jaar 1977 (Af. 106.000,-). Na deze correcties is de specificatie van het uitstaand saldo:

1953 t/m 1979	Af. 10.500,-
1980 t/m 1985	" 194.400,-
1986	" 9.000,-
1987	" 83.200,-
1988	" 46.300,-
	Af. 343.400,-

In het relatief hoge saldo van de jaren 1980 t/m 1985 is één bedrag begrepen van Af. 138.200,- dat verschuldigd is door een plaatselijke N.V. betreffende het jaar 1985.

Precariorecht.

Ook bij de precariorechten is in 1988 een aantal correcties verwerkt op de oude openstaande bedragen. Na correctie is de specificatie van het openstaand saldo:

1961 t/m 1979	Af. 30.300,-
1980 t/m 1985	" 13.400,-
1986	" 2.300,-
1987	" 4.600,-
1988	" 3.300,-
	Af. 53.900,-

Vergunningsrecht.

Van het openstaande saldo per 31-12-1988 van het vergunningsrecht kan de volgende specificatie worden gegeven:

1961 t/m 1979	Af. 89.700,-
1980 t/m 1985	" 7.700,-
1986	" 1.600,-
1987	" 14.900,-
1988	" 2.200,-
	Af. 116.100,-

Opgemerkt wordt dat de restantlijsten voor de jaren 1978 en 1979 veel lagere saldi aangeven. Het hierboven vermelde hoge saldo volgens het ontvangstengrootboek is waarschijnlijk door foutieve boekingen ontstaan.

Speelvergunningsrecht.

Door de vergunninghouder moet voor de 15e van de volgende maand op aangifte het verschuldigde worden afgedragen. Bij nalatigheid volgt een naheffingsaanslag. In 1988 werd betreffende het jaar 1987 tot een bedrag van ca. Af. 4.000.000,- aan naheffingsaanslagen opgelegd. Dit bedrag stond ultimo 1988 nog open. Het saldo bestaat verder nog uit oude vorderingen op Aruven N.V. betreffende 1981 (Af. 252.300,-) en 1985 (Af. 1.649.700,-). De mogelijkheid van verhaal van vorderingen op deze N.V. is zeer twijfelachtig.

Bijdrage van casino-houders.

De door het land Aruba betaalde loonkosten van de casino-controleurs worden aan de vergunninghouders doorberekend.
Van het openstaand saldo per ultimo 1988 heeft Af. 2.233.700,- betrekking op vorderingen op Aruven N.V. over de jaren 1981 t/m 1986.
Van de resterende vorderingen kan de volgende specificatie naar ouderdom worden gegeven:

1985	Af. 164.000,-
1986	" 362.000,-
1987	" 47.400,-
1988	" 1.437.000,-
	Af. 2.010.400,-

Maritieme aangelegenheden.

Dit betreft oude vorderingen op Scheepvaartmaatschappijen, waarop de laatste jaren weinig is ingevorderd. De specificatie van het openstaande bedrag is als volgt:

1966 t/m 1979	Af. 182.800,-
1980 t/m 1985	" 264.500,-
	Af. 447.300,-

Schoolgelden.

Schoolgelden worden o.a. geheven voor het openbaar kleuteronderwijs en het bijzonder hoger algemeen voortgezet onderwijs.
Per ultimo 1988 was een bedrag ad Af. 494.200,- nog te vorderen, waarvan Af. 33.900,- voor het openbaar kleuteronderwijs en Af. 460.300,- voor de bijzondere HAVO.
Gerekend naar ouderdom kan de volgende specificatie worden gegeven:

1961 t/m 1979	Af. 116.500,-
1980 t/m 1985	" 285.400,-
1986	" 80.400,-
1987	" 1.600,-
1988	" 10.300,-
	Af. 494.200,-

De opleggingen over 1987 en 1988 dienden eind 1988 nog gedeeltelijk plaats te vinden.

Studiekosten.

De terugontvangsten van kosten wegens in het buitenland gevolgde studies, verloopt slecht.
Op een openstaand bedrag van Af. 2.150.400,- werd in 1988 slechts Af. 18.300,- ontvangen.
Gerekend naar ouderdom kan de volgende specificatie worden gegeven:

1964 t/m 1979	Af.	212.700,-
1980 t/m 1985	"	908.800,-
1986	"	6.300,-
1987	"	1.022.600,-
	Af.	2.150.400,-

Uit bovenstaande specificatie blijkt ook dat de invorderbaarstelling onregelmatig geschiedt.

Studiebeurzen.

Het per ultimo 1987 openstaande bedrag aan ouderlijke bijdragen in de studiebeurzen ad Af. 462.500,- werd door ontvangsten (Af. 63.700,-) en correcties (Af. 17.900,-) teruggebracht tot een uitstaand bedrag per ultimo 1988 ad Af. 380.900,-. Voor 1988 werden geen bedragen invorderbaar gesteld.
De specificatie van het saldo is als volgt:

1973 t/m 1979	Af.	4.500,-
1980 t/m 1985	"	166.700,-
1986	"	66.700,-
1987	"	143.000,-
	Af.	380.900,-

Sociale Zaken.

De vorderingen wegens terugontvangst van ondersteuningsgelden en overige ontvangsten van sociale zaken belopen per ultimo 1988 een bedrag van Af. 3.135.800,-.

Gerekend naar ouderdom kan de volgende specificatie worden gegeven:

1957 t/m 1979	Af.	132.300,-
1980 t/m 1985	"	2.563.700,-
1986	"	56.200,-
1987	"	164.300,-
1988	"	119.000,-
1989	"	100.300,-
	Af.	3.135.800,-

Verpleegkosten.

Als eigen bijdrage in de verpleegkosten van on- en minvermogenden is per ultimo 1988 een bedrag van Af. 1.083.100,- te vorderen, volgens onderstaande specificatie:

1947 t/m 1979	Af.	31.100,-
1980 t/m 1985	"	337.800,-
1986	"	18.900,-
1987	"	441.500,-
1988	"	253.800,-
	Af.	1.083.100,-

Alimentatie.

In 1988 is een te vorderen bedrag ad Af. 57.700,- wegens alimentatiebijdragen over de jaren 1960 t/m 1975 uit de administratie verwijderd. In 1988 werd slechts Af. 900,- ontvangen. Per ultimo 1988 resteert nu nog een te vorderen bedrag van Af. 115.100,-.
De specificatie van dit bedrag is:

1978 t/m 1979	Af.	6.300,-
1980 t/m 1985	"	63.100,-
1986	"	13.100,-
1987	"	14.800,-
1988	"	17.800,-
	Af.	115.100,-

Aruven.

Per ultimo 1988 staat op Aruven N.V. een bedrag open wegens rente van verstrekte leningen tot een bedrag van Af. 8.759.000,- en wegens de aflossing van deze leningen tot een bedrag van Af. 7.821.000,-.
De vorderingen hebben betrekking op de jaren vanaf 1981.
Aangezien de materiële activa van deze N.V. zijn verkocht in 1985 en 1986 zal van deze vorderingen zeer weinig verhaald kunnen worden.
De Kamer adviseert deze vorderingen te herwaarderen, waarna tot afboeking van het niet meer te vorderen bedrag kan worden overgegaan.

Rioolafvoerrecht.

Het openstaand saldo per ultimo 1988 van het rioolafvoerrecht ad - Af. 23.900,- is opgebouwd uit een positief bedrag voor de jaren t/m 1974 (Af. 5.700,-) en een negatief bedrag voor de jaren 1975 t/m 1988 (- Af. 29.600,-).
Dit wordt veroorzaakt doordat de laatste aanslagen voor deze retributie zijn opgelegd in 1974. Diverse problemen zijn er oorzaak van dat vanaf 1975 geen aanslagen meer werden opgelegd. Vooruitbetalingen tot het genoemde bedrag van Af. 29.600,- vonden echter sindsdien wel plaats.
Hetgeen eerder in dit verslag is gesteld ten aanzien van de Gebruiksbelasting geldt onverkort ook voor het rioolafvoerrecht; of de aanslagen worden met terugwerkende kracht vanaf 1975 weer opgelegd, of de retributie wordt met terugwerkende kracht opgeheven, onder terugbetaling van de reeds vooruitbetaalde bedragen
Aangedrongen wordt op het spoedig regelen van deze zaak.

7. Overdracht belasting-dossiers.

Vanuit Nederland werd de Rekenkamer benaderd door een vereniging van gepensioneerde Arubaanse en Antilliaanse ambtenaren inzake de overdracht van belastingdossiers door de Belastingdienst Nederlandse Antillen aan de Belastingdienst Aruba. Het betrof hier de dossiers van ruim 250 "gepensioneerden van Aruba", welke waren overgedragen, vooruitlopend op de splitsing van het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen (A.P.N.A.).
De gepensioneerden van het A.P.N.A. werden nl., voor zover zij buiten de Antillen of Aruba wonen, beschouwd als buitenlandse belastingplichtigen en volgens de tot en met 1985 geldende belastingwetgeving werd de belasting van deze belastingplichtigen opgelegd door de Inspectie op Curacao en geind door de Ontvanger op Curacao.
De Rekenkamer beschikt over een lijst van de overgedragen dossiers, en, voor zover de Kamer dit kan beoordelen - hetgeen niet bij allen het geval is -, gaat het hier over gepensioneerden of weduwen van gepensioneerden, welke ooit in dienst zijn geweest van het voormalige eilandgebied Aruba. Gezien de per 1 januari 1986 ingegane aparte status van Aruba, moge deze overdracht van belastingdossiers aannemelijk lijken, doch aan de andere kant wordt - voor zover de Kamer bekend - nog steeds onderhandeld tussen Aruba en de Antillen over de splitsing van het Antilliaanse pensioenfonds. Er is dus nog geen enkel besluit, laat staan een wettelijke regeling, waaruit blijkt op welke wijze vermogen, deelhebbers en gepensioneerden van het A.P.N.A. toegescheiden gaan worden aan Aruba en de Antillen en per welke datum dit gaat gebeuren.
Afgezien hiervan heeft geen der betrokken belastingplichtigen ooit bericht ontvangen,

noch van Aruba, noch van de Nederlandse Antillen, dat zijn/haar belastingdossier is overgedragen aan Aruba, hetgeen een weinig elegante handelwijze moet worden geacht. Weliswaar kan worden tegengeworpen, dat de status aparte per 1 januari 1986 toch bekend mocht worden verondersteld, doch niet mag worden vergeten, dat heden, april 1989, iedere gepensioneerde nog steeds zijn/haar pensioenuitkering van het A.P.N.A. op Curacao ontvangt. Waaraan zou hij/zij dan kunnen ontlenen, dat (per welke datum?) de belasting voortaan op Aruba geregeld wordt.

De Rekenkamer heeft omtrent deze aangelegenheid contact opgenomen met de Directeur der Belastingen op Aruba. Daarbij is het verband tussen het tijdstip van overdracht der dossiers en de komende splitsing van het pensioenfonds niet duidelijk geworden, te meer daar het de Kamer bekend is, dat ten aanzien van vele belastingplichtigen/gepensioneerden nog lang niet vast staat tot welk pensioenfonds zij gaan behoren. Wel verzekerde de Directeur, dat de dossiers zijn overgedragen, nadat op Curacao alle aanslagen tot en met 1985 waren opgelegd. Of daarbij ook rekening gehouden was met eventuele bezwaren tegen deze aanslagen, is niet bekend. Desgevraagd zegde de Directeur toe, dat hij zou doen zorgdragen, dat alle betrokken belastingplichtigen namens hem een schriftelijke uiteenzetting zouden ontvangen van hetgeen heeft plaatsgevonden en wat de gevolgen hiervan zijn.

Ondanks deze laatste toezegging blijft de Rekenkamer ernstige bezwaren behouden tegen deze gehele gang van zaken. Zij verwacht, dat hierdoor nog verschillende moeilijkheden zullen ontstaan.

De eerste van deze moeilijkheden is de Rekenkamer reeds ter ore gekomen.

Een der hier bedoelde gepensioneerden werd door de Ontvanger van Aruba aangemaand over een drietal jaren nog inkomstenbelasting over zijn pensioen aan Aruba verschuldigd te zijn. Hij heeft echter bewijzen overgelegd, waaruit blijkt, dat hij voor ditzelfde pensioen reeds op Curacao is aangeslagen en deze aanslagen heeft voldaan. De Rekenkamer heeft deze zaak nog in onderzoek.

8. Douane.

De Douane vervult een belangrijke functie bij het verkrijgen van de inkomsten voor het land Aruba, zoals uit de hierna volgende opstelling blijkt:

Totale ontvangsten douanerechten over 1988.

Entrepothuur	Af.	35.671,-
Invoerrechten	"	35.729.642,-
Accijns op benzine	"	28.646.321,-
Accijns op gedistilleerd	"	6.378.940,-
Accijns op sigaretten	"	5.008.536,-
Accijns op bier	"	8.513.013,-
Zegelbelasting doorvoer	"	1.360.858,-
Kosten dienstverlening	"	1.044.003,-
Totaal	Af.	86.716.984,-

Bij de uitoefening van haar taken zal echter gestreefd moeten worden naar een zo vlot mogelijke afhandeling van de formaliteiten bij de in- en uitvoer van goederen. Bij dit onderdeel van de direktie der Belastingen, zijn dan ook in de loop der jaren, ook vóór de Status Aparte diverse organisatie-onderzoeken uitgevoerd. De nieuwe Status van het land Aruba per 1 januari 1986 stelde ook weer nieuwe eisen aan het douanekorps, mede in verband met de groei van de toeristenindustrie en de vestiging van nieuwe bedrijven, die de pijlers van de economie zijn gaan vormen na de sluiting van de Lago-raffinaderij.

Eind maart 1987 vond een overleg plaats tussen de nederlandse Directeur-Generaal der Belastingen en de waarnemend Minister van Financien van Aruba inzake een uit te voeren organisatieonderzoek met technische bijstand van Nederland door op de Douane-organisatie gespecialiseerde funktionarissen. Afgesproken werd dat het onderzoek gericht zou moeten zijn op een nieuw structuur en organisatie van de Douane, de efficiency binnen deze dienst, de kwalitatieve personeelsbezetting en de automatisering. Hierbij zou tevens een inventarisatie van de knelpunten op het gebied van de douane wetgeving worden betrokken.
Het onderzoek vond in de periode eind juni tot en met eind juli 1987 plaats. Het rapport werd uitgebracht in augustus 1987.
Op grond van de uitkomsten van het onderzoek en de aangetroffen knelpunten in de organisatie werd geconcludeerd dat niet volstaan kon worden met het wijzigen van slechts een gedeelte van de organisatie, maar dat een algehele reorganisatie nodig was. Bedoelde knelpunten in de organisatie werden in een aantal onderdelen samengevat, waarvan als voornaamsten kunnen worden vermeld:

- overbezetting van 60 tot 80 ambtenaren op grond van het aanwezige werkaanbod;
- ongewenste politieke inmenging in het bedrijfsproces van de douane;
- een te groot aantal leidinggevenden in de organisatie;
- optreden van overdrachtsverliezen en te lange doorstroomtijden bij een organisatie die is opgebouwd naar soort werkzaamheden;
- concentratie van de organisatie op enkele belangrijke punten (luchthaven, haven, postkantoren) terwijl de rest van het eiland vrijwel geen aandacht kreeg;
- de Vrije Zone was zowel organisatorisch als controletechnisch een "zeef";
- onjuiste inzet van gekwalificeerd personeel;

- gebrek aan interne controle op alle niveau's;
- gebrek aan adequate materiele voorzieningen.

Teneinde voor de genoemde knelpunten een oplossing te vinden moest aan een nieuwe structuur van de douane een aantal voorwaarden worden gesteld. Als hoofdvoorwaarde werd gesteld, dat een duidelijk onderscheid moest worden aangebracht en aangehouden tussen het politieke proces (de politieke eindverantwoordelijkheid van de Minister) en het bedrijfsproces. De Directeur der Belastingen draagt bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de gehele belastingdienst en heeft daarnaast een ondersteunende en adviserende funktie ten opzichte van de Minister. Het voorgaande blijft van kracht ongeacht welke organisatiestructuur er uiteindelijk zou worden gekozen. Volgens de opstellers van het rapport zal geen enkele nieuwe structuur leiden tot verhoging van de opbrengsten, verbetering van de kwaliteit van de service, verbetering van de efficiency binnen de dienst en vermindering of eliminatie van de hiervoor genoemde knelpunten, indien en zolang geen overeenstemming over de hiervoor genoemde hoofdvoorwaarde is bereikt. Uitgaande van hun bevindingen en conclusies werd door de opstellers een voorstel voor een nieuwe structuur van de douane op Aruba gedaan.
De hoofdlijnen van deze structuur werden gevormd door:

- de instelling van teams, waarbij elk team alle werkzaamheden van een doelgroep verricht (b.v. team containers);
- de instelling van drie douane-posten (Oranjestad, Luchthaven, Opsporingsdienst);
- de instelling van een inspectie invoerrechten en accijnzen;
- de vorming van aparte staffuncties, die geen directe bevoegdheden t.o.v. teamchefs hebben, maar een adviserende taak hebben.

In de nieuwe structuur wordt uitgegaan van teams, waarbinnen alle douane-werkzaamheden worden verricht. De samenstelling van een team is afhankelijk van het werkaanbod met betrekking tot een bepaalde groep klanten of een bepaalde werkplek. Een team wordt geleid door een chef. De omvang van een team beloopt maximaal 20 ambtenaren.

Als voordelen van teamvorming worden genoemd:

- de klant heeft in beginsel slechts met een team te maken;
- door de teamvorming wordt het verantwoordelijkheidsgevoel van de teamleden vergroot;
- door de integratie van de verschillende werkzaamheden binnen één team worden doorstroomtijden bekort en overdrachtsverliezen en -geschillen geelimineerd.

Eind september 1987 werd door de Directeur-Generaal der Belastingen, het rapport met voorstellen aan de Minister van Financien van Aruba aangeboden. De aanbevelingen van het rapport werden door de Regering overgenomen en opgenomen in een concept-project document, welk document na beoordeling door de samenstellers van het rapport werd vastgesteld. De Regering besloot hierop tot de voorgestelde reorganisatie van de douane over te gaan. Teneinde het veranderingsproces op te kunnen starten werd in Nederland om technische bijstand verzocht. Aan dit verzoek werd tegemoetgekomen en in de periode begin juni tot en met eind juli 1988 werd een tweetal personen hiertoe uitgezonden. Deze personen hadden als taakopdracht, het geven van adviezen aan een stuurgroep die zich zou bezig houden met de uitwerking van het uitgebrachte rapport. Omdat echter bij hun aankomst de stuurgroep en de werkgroepen nog niet waren geinstalleerd werd de beschikbare tijd voor een groot gedeelte besteed aan voorbereidende werkzaamheden ten

opzichte van de stuurgroep en de werkgroepen, de vaststelling van een beleidsplan voor de periode augustus 1988 tot en met december 1988 en de vorming van een Kustwacht. Verder werd overleg gepleegd met de ambtelijke leiding van de Belastingdienst en met de overige belangenorganisaties.
Bij landsbesluit werd begin juli 1988 een stuurgroep, waaronder 5 werkgroepen ressorteren benoemd, met als taakstelling de reorganisatie van de inspectie invoerrechten en accijnzen en de douane voor te bereiden, uit te werken en tot de voltooiing toe te begeleiden. Deze voltooiing is gepland voor medio 1990.
Resultaat hiervan was dat door de werkgroepen een planning van activiteiten voor het reorganisatieproces tot 1 januari 1989 werd opgesteld, op welke datum de teams op postenniveau en de drie douaneposten operationeel moesten zijn.
In maart 1989 werd van de Directeur der Belastingen vernomen, dat de hiervoor genoemde datum van 1 januari 1989 in de praktijk niet haalbaar was gebleken. De afslanking van het personeelsbestand zou redelijk goed verlopen. (VUT, pensionering). Zonder verdere tegenslagen en strubbelingen, is de verwachting dat men in juni 1989 zover zal zijn met de reorganisatie dat de invoering van de douaneposten (laagste trap in het nieuwe structuur) kan plaatsvinden en dat deze ook operationeel kunnen worden.
Hierna zal met de verdere uitbouw van de organisatie worden begonnen, waarbij het gebrek aan gekwalificeerd personeel zich zal doen merken indien niet de nodige voorzieningen hiervoor worden getroffen.
Afronding van de gehele reorganisatie van de douane is gepland voor medio 1990.

9. Geldleningen.

In de Rekenkamerverordening (P.B. 1956, no. 35, zoals gewijzigd), welke verordening middels A.B. 1985, no. 30 van kracht is gebleven voor het land Aruba, wordt in artikel 34 gesteld, dat de Minister van Financien verplicht is aan de Algemene Rekenkamer mededeling te doen van alle geldleningen ten laste of onder waarborg van het Land aangegaan. De stukken opgemaakt ten bewijze van deze verplichtingen van het Land dienen op straffe van nietigheid te zijn voorzien van een bewijs van registratie, door of namens de Algemene Rekenkamer aan te brengen. Bij brief van 18 augustus 1987 is het voorgaande nogmaals onder de aandacht van de Minister van Financien gebracht, met het verzoek de desbetreffende stukken ter registratie aan de Kamer te doen toekomen.
Aangezien ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag geen geldleningen ter registratie aan de Kamer waren aangeboden, heeft de Kamer zelf het initiatief genomen de vanaf 1-1-1986 door het land Aruba aangegane geldleningen alsnog van een bewijs van registratie te voorzien. Daarbij zijn met de Directie Financien afspraken gemaakt om voortaan tot een procedureel juiste registratie van nieuwe leningen te komen.
De vóór 1 januari 1986 ten behoeve van het eilandgebied Aruba aangegane geldleningen zijn niet door de Algemene Rekenkamer Aruba geregistreerd, aangezien moet worden aangenomen dat deze registratie is geschied door de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen.
Per 31-12-1988 waren 6 leningen van het eilandgebied Aruba (exclusief de leningen in het kader van de Meerjarenplanprojekten) nog niet geheel afgelost. Het verloop van deze leningen was in 1988:

Restant schuld 1-1-1988	Af. 1.845.000,-
Aflossing 1988	" 255.000,-
Restant schuld 31-12-1988	Af. 1.590.000,-

De betaalde rente bedroeg in 1988 Af. 102.375,- of wel gemiddeld 5,5%. De laatste aflossing op deze leningen zal in het jaar 2012 plaatsvinden (5% lening A.P.N.A. 1968).
Bij landsbesluit van 14 januari 1988, no. 9 werd een geldlening aangekondigd in de vorm van staatsobligaties tot een maximum bedrag van Af. 25.000.000,-. Na uitgifte door de Centrale Bank van Aruba bleek dat tot een bedrag van Af. 7.526.000,- aan obligaties kon worden uitgegeven volgens onderstaande specificatie:

- looptijd 3 jaren, 8,4% rente	Af. 4.724.000,-
- looptijd 5 jaren, 8,65% rente	" 506.000,-
- looptijd 7 jaren, 9,25% rente	" 2.296.000,-
	Af. 7.526.000,-

In 1988 werden vier landsbesluiten afgekondigd tot het plaatsen van schatkistpromessen met een looptijd van 3 maanden, te weten:

Besluit	Nominaal bedrag
14-1-1988, A.B. no. 8	Af. 25.000.000,-
8-4-1988, A.B. no. 39	" 30.000.000,-
11-7-1988, A.B. no. 89	" 30.000.000,-
12-10-1988, A.B. no. 119	" 32.000.000,-

Ingevolge artikel 15, lid 3 van de landsverordening schatkistpapier dd. 17 maart 1987, (A.B. 1987 no. 3) dient de Centrale Bank aan het eind van elk kalenderjaar schriftelijk verslag te doen aan de Algemene Rekenkamer betreffende haar handelingen als emissiebank.
Ten tijde van het opmaken van dit verslag was het desbetreffende verslag van de Centrale Bank over 1988 nog niet ontvangen. Over 1987 heeft de Centrale Bank een verslag als hier bedoeld aan de Rekenkamer doen toekomen.
Per 31 december 1988 waren 19 leningen aangegaan in het kader van de meerjarenplanprojekten en wegens door Nederland verstrekte begrotingshulp. De restant schuld op deze leningen

bedroeg per ultimo 1988 (in Nederlandse courant) Hfl. 320.810.000,-.
De in 1988 betaalde aflossing op deze leningen bedroeg Hfl. 9.526.000,-, terwijl aan rente Hfl. 9.246.000,- werd betaald. Een nieuwe lening ter grootte van Hfl. 15.000.000,- werd in 1988 verkregen.
Tijdens het in 1989 gevoerde bestedingsoverleg heeft de Minister van Nederlands Antilliaanse en Arubaanse Zaken gesignaleerd dat over enige jaren de situatie zich zal voordoen dat de door Aruba te betalen aflossingen op de meerjaren-planleningen hoger zullen zijn dan de nieuw te verkrijgen leningen. Bij een beschouwing voor de komende jaren kan, rekening houdende met de veronderstelling van jaarlijks een nieuwe lening van Hfl. 15.000.000,-, worden geconstateerd dat de jaarlijks te betalen aflossingen geleidelijk zullen stijgen, waarna in 1996 het dan bereikte aflossingsbedrag van Hfl. 15.367.000,- voor de eerste maal het bedrag der nieuwe lening zal overschrijden. De restant schuld per 1-1-1996 zal dan Hfl. 337.392.000,- bedragen. Tot het jaar 2014 zullen de aflossingen hoger blijven dan de nieuwe leningen.
Door aflossing van oude relatief hoog rentende leningen zullen de rentelasten dalen tot een bedrag van Hfl. 8.830.000,- in 1996. Het gemiddelde rentepercentage is dan gedaald van 2,9 tot 2,6. Nieuwe leningen zijn vanaf het jaar 1977 verstrekt tegen een percentage van 2,5. Ter illustratie van het bovenstaande volgt hieronder een kort overzicht van deze leningen op bepaalde data.

Datum	Restant schuld	Aflossing	Rente	Totaal
1-1-1988	315.336.000	9.526.000	9.246.000	18.772.000
1-1-1992	333.427.000	14.578.000	9.240.000	23.818.000
1-1-1996	337.392.000	15.367.000	8.830.000	24.197.000
1-1-2000	335.915.000	17.136.000	8.549.000	25.685.000
1-1-2010	303.475.000	17.451.000	7.586.000	25.038.000
1-1-2016	292.545.000	15.000.000	7.313.000	22.313.000

Zoals hiervoren vermeld zijn deze leningen in Nederlandse courant verstrekt. Het risico van koersverschillen wordt derhalve door Aruba gedragen. Door de voor Aruba ongunstige koersontwikkeling gedurende de jaren vanaf 1967 wordt op de betaling van rente en aflossing op de leningen een groot koersverlies geleden. Uitgaande van een koers van 0,90 per eind 1988, bedroeg de betaling van rente en aflossing over 1988 ca. Af. 16.900.000,-. Uitgaande van de koersen waartegen de leningen oorspronkelijk werden aangegaan, zou het bedrag aan rente en aflossing over 1988 ca. Af. 12.100.000,- hebben bedragen.
Over 1988 bedraagt het koersverlies voor Aruba derhalve Af. 4.800.000,-.
Bij vergelijking van de restant schuld per 1-1-1989 kan ten opzichte van de oorspronkelijke koersen een nadelig koersverschil van Af. 60.000.000,- worden berekend, of wel 26% van de restant schuld. Het gewogen gemiddelde van de koersen betreffende de restant leningen per 1-1-1989 is 0,7135.

10. Garanties.

Hetgeen bij de paragraaf "Geldleningen" is gesteld ten aanzien van de verplichte registratie bij de Algemene Rekenkamer geldt eveneens onverkort voor de garanties.
Vanaf 1 januari 1986 zijn slechts 2 garantiebesluiten door de Kamer geregistreerd. Ten aanzien van de niet geregistreerde garanties heeft de Kamer zelf het initiatief genomen alsnog tot registratie over te gaan, althans voor zover dit mogelijk is. De vóór 1 januari 1986 genomen garantie besluiten zijn en worden ook niet door de Kamer geregistreerd, aangezien ervan wordt uitgegaan dat deze registratie is geschied door de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen.

Overigens zijn in de administratie van het land Aruba, voor zover de Kamer heeft kunnen nagaan, geen actuele cijfers voorhanden van de in het verleden door het land Nederlandse Antillen verleende garanties, waarvoor Aruba gedeeltelijk mede -verantwoordelijkheid blijft dragen. Aan de hand van de destijds genomen landsbesluiten kan worden berekend dat door het land Nederlandse Antillen tot een totaal bedrag van ca. Af. 260.000.000,- aan garanties werd verstrekt, waarbij Aruba voor een bedrag van ca. Af. 73.000.000,- mede garant zou staan.
Niet bekend is echter tot welk bedrag inmiddels is afgelost op de leningen, welke garanties inmiddels zijn vervallen en welke andere gegevens bestaan, welke van invloed zijn op de hoogte van het gegarandeerde bedrag.
De Kamer acht het wenselijk dat nader inzicht zal worden verkregen in de thans door het land Aruba te lopen risico's bij deze verleende garanties.

De door het land Aruba na 1-1-1986 verstrekte garanties omvatten in totaal een bedrag van ca. Af. 400.000.000,-.
Van een aantal landsverordeningen, houdende machtiging tot het garanderen van geldleningen, dienen nog landsbesluiten ter uitvoering van deze verordeningen te worden uitgegeven. Omdat veel projekten zich ten tijde van het opmaken van dit verslag nog in de bouwfase bevinden en de eerste aflossingen op de leningen veelal pas enige jaren na voltooiing van het projekt behoeven te worden voldaan, is het niet goed mogelijk thans een overzicht te verstrekken van de restant garantie verplichtingen. Volstaan wordt met het navolgend overzicht van de hoofdsommen van de gegarandeerde geldleningen.

Landsverordeningen	Geldnemer	Projekt	Bedrag
19-12-'85, AB 50	Dutchco	Golden Tulip	Hfl. 75.670.588,-
26-11-'86, AB 41	De Palm Holdings N.V.	De Palm Reef Island	US$ 1.000.000,-
5-6-'87, AB 53	Playa Linda Dev. Co. N.V.	Playa Linda	US$ 8.970.000,-
9-10-'87, AB 101	Eagle Beach Hotel N.V.	Ramada Renaissance Hotel	SF. 66.700.000,-
22-10-'87, AB 108	Aruba Beachfront Resorts Ltd. Partnership	Hyatt Regency Aruba	US$ 37.000.000,-
23-10-'87, AB 111	Boulevard Hotel N.V.	Coral Reef Hotel	US$ 17.500.000,-
31-3-'88, AB 30	BETA Hotel Enterprises N.V.	Fisherman's Beach Resort	SF. 64.826.700,-
14-6-'88, AB 74	SETAR	Telefooncentrale	Hfl. 4.080.000,-
11-10-'88, AB 117	Caribbean Satellite Systems N.V.	Videostation	US$ 850.000,-
23-12-'88, AB 152	Plantation Bay Beach Resort & Casino N.V.	Plantation Bay Beach Resort & Casino	US$ 35.004.550,-

Slechts de ten behoeve van de projekten Playa Linda en Ramada Renaissance Hotel verstrekte garanties zijn geregistreerd door de Kamer.
Een zorgelijk aspect is dat de realisatie van sommige projekten vertraging heeft opgelopen. Het is de vraag of en in hoeverre het land Aruba aangesproken zal kunnen worden op de b.v. door deze vertraging extra te betalen rentekosten. De Kamer vraagt de nodige aandacht aan dit aspect van de garantieverleningen te besteden. Het ligt in het voornemen van de Kamer bij het volgende jaarverslag, na registratie van de garanties en leningen, dieper in te gaan op deze voor de financiele positie van het land Aruba zeer belangrijke materie.
Nog opgemerkt kan worden dat, naar de Kamer heeft vernomen, de inmiddels in verband met de garantieverlening aan Dutchco gedane betalingen, te zijner tijd in de vorm van een uitgestelde lening op Dutchco verhaald zullen worden, waarbij een passende rentevergoeding zal worden berekend.

11. Afdeling Administratie Ontwikkelingsprojekten (voorheen A.B.O.).

Een taak die afzonderlijk is opgedragen aan de Algemene Rekenkamer is de controle op de uitgaven voor het Meerjarenplan Nederlandse

Antillen, projekten Aruba. Eén en ander is vastgelegd in het landsbesluit no. 156 van 1981. Formele aanpassing van dit landsbesluit aan de situatie na 1 januari 1986 in verband met de status aparte van Aruba heeft nog niet plaatsgevonden.
Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag wordt al wel een inventarisatie gemaakt van de gevolgde procedures, teneinde te komen tot vaststelling van nieuwe Beheers- en bestuursregels voor de Meerjarenplannen van het land Aruba.
Het laatst uitgebrachte verslag van de Algemene Rekenkamer Nederlandse Antillen over deze controle dateert van 12 juli 1985 en heeft betrekking op de projektuitgaven t/m 1982, exclusief de uitgaven ten behoeve van het projekt Containerhaven.

De Algemene Rekenkamer Aruba heeft, ten tijde van het schrijven van dit verslag, het onderzoek van de projektuitgaven 1983 t/m 1985 (inclusief die van het projekt Containerhaven vanaf het jaar 1981) en het concept-rapport over deze periode gereed. De afzonderlijke verslagen over elk der jaren 1986 en 1987 zullen ten spoedigste volgen.
Het verslag over het jaar 1988 zal mogelijk worden uitgebracht in de loop van 1989, echter niet eerder dan na ontvangst van het desbetreffende accountantsrapport.

12. Comptabiliteitswet.

Op blz. 9 van het eerste jaarverslag van de Rekenkamer werd aangestipt, dat de secretaris - op persoonlijke titel - lid is van een commissie, welke de Minister van Financien diende te adviseren over wijziging van de Comptabiliteitsverordening 1953 en van het Comptabiliteitsbesluit 1957 en hem terzake voorstellen te doen.

Deze aanstelling geschiedde bij Ministeriele Beschikking van 20 oktober 1987, no. Fin/15826. Over het algemeen wordt het weinig wenselijk geacht, dat de Rekenkamer of personeel van de Rekenkamer zich met dergelijke activiteiten bezighouden, aangezien daarmede wordt deelgenomen aan het tot stand komen van een gedeelte van het Regeringsbeleid. De Kamer en betrokkene i.c. de secretaris zijn echter over hun bezwaren heengestapt, in de eerste plaats wegens de dringende noodzaak om, tenminste, tot een grondig gewijzigde comptabiliteitswetgeving te komen. Voorts had de Kamer al besloten, dat gezien de achterstanden, de vaak slechte toestand van de administraties, het nog steeds bestaande gebrek aan kwalitatief-adequaat personeel op dit gebied, een meer actieve medewerking van de Kamer noodzakelijk was.

Op 1 januari 1986 is voor het land Aruba van toepassing verklaard de z.g. Landscomptabiliteitswetgeving, welke dateert van 1953 en dus ruim 35 jaar oud is.
De administratie van het land Aruba was gebaseerd op de Eilandscomptabiliteitswetgeving, eveneens ruim 30 jaar oud. Tussen beide wetgevingen bestonden vaak aanzienlijke verschillen, terwijl, gezien de ouderdom der wetgeving, b.v. nog weinig rekening was gehouden met de mogelijkheden van een verregaande automatisering. Na ampele overweging heeft de commissie besloten, dat wijzigingen in de bestaande wetgeving c.q. bestaande administratie slechts als lapmiddelen konden worden beschouwd. Besloten werd, over te gaan tot het opstellen van een geheel nieuwe wetgeving op het gebied der comptabiliteit. Hiermede heeft de commissie zich weliswaar veel werk op de hals gehaald, maar het land Aruba is, bij het gereedkomen ervan, dan wel verzekerd van het bezit van een

moderne comptabiliteitswetgeving. Bij het schrijven van dit verslag was de concept-wet nagenoeg gereed voor verzending aan de Ministerraad; de laatste hand werd gelegd aan de bijbehorende concept memorie van toelichting. Hierna dienen dan nog een aantal uitvoeringslandsbesluiten te worden ontworpen, waarmede de commissie zeker gedurende 1989 nog zal bezig zijn.

13. Motorrijtuigenbelasting.

De Rekenkamer heeft gemeend, in haar verslag ook dit onderwerp aan de orde te moeten stellen, hoewel dit, strikt genomen, tot het dienstjaar 1989 behoort. Zij hoopt hiermede echter te kunnen voorkomen, dat een onaangename situatie, welke slechts gedurende een korte periode éénmaal per jaar plaats heeft, in latere jaren een vervolg krijgt.

Op 2 februari jl. verscheen in de lokale kranten de mededeling, dat vanaf 3 februari de kentekenplaten voor 1989 verkrijgbaar zouden zijn en waarbij ieder werd aangeraden, tijdig deze platen te halen en de belasting te betalen, daar vanaf 15 februari 1989 door de politie zou worden gecontroleerd. Op 3 februari waren echter nog geen platen verkrijgbaar; dit geschiedde voor het eerst op 7 februari, waardoor slechts zes werkdagen beschikbaar waren, alvorens met de politiecontrole zou worden aangevangen. Gedurende deze zes werkdagen zouden dan ca. 25.000 sets platen moeten worden uitgereikt. Tijdens deze dagen werd geconstateerd, dat weliswaar meerdere loketten waren geopend voor de betaling der belasting, doch dat slechts één der overige loketten was geopend voor de uitreiking der kentekenplaten. Voorts werd vastgesteld, dat meerdere ongeautoriseerde personen zich in de dienstruimten ophielden,

teneinde op deze wijze bij de uitreiking bevoordeeld te worden. Een normale betaling en uitreiking kostte op deze wijze ca. twee uren.

Met de Ontvanger werd over deze aangelegenheid een bespreking gearrangeerd. Deze kon zich in grote lijnen met de waarnemingen van de Kamer verenigen, doch merkte hierbij het volgende op:

- de levering der platen was door de Ontvanger gevraagd voor de eerste helft van december 1988 opdat ruimschoots aan ieder de haar/hem toekomende platen hadden kunnen worden uitgereikt. De leverancier leverde eerst begin februari 1989, omdat hij, volgens zijn mededeling, de bestelling te laat had ontvangen. De Ontvanger kan geen invloed op de bestelling uitoefenen, omdat hem is voorgeschreven, dat bestelling door de dienst Openbare Werken moet geschieden via een aanbesteding;
- gedurende de meergenoemde zes werkdagen werden maximaal 10.000 platen uitgereikt, waarop met de Politie werd overeengekomen de controle naar een latere datum te verschuiven, zonder echter het publiek hierover in te lichten;
- de grootste boosdoener van de ontstane - soms chaotische - drukte was echter het feit, dat in plaats van kenteken- met controleplaten stickers bij de kentekenplaten werden uitgereikt. Deze stickers waren niet geperforeerd geleverd, moesten derhalve afgeknipt worden, werden bij uitreiking afzonderlijk geadministreerd en de uitreiking werd op de belastingkwitantie aangetekend;
- ongeautoriseerde personen in de dienstruimten is een veel voorkomend euvel, waartegen geregeld wordt gewaarschuwd.
Gezien de bouwkundige indeling van het gebouw is afdoende afsluiting moeilijk te verwezenlijken. Ook de aanwezige bewakingsdienst, welke o.a. geacht wordt de orde onder het publiek

te bewaren, laat zich hieraan weinig gelegen liggen.

De landsverordening Motorrijtuig- en Motorbootbelasting (A.B. 1959, no. 35 zoals gewijzigd) schrijft voor, dat per jaar per auto twee kentekenplaten en - bij volledige betaling der belasting - twee controleplaten (met hetzelfde kentekennummer) aan de belastingplichtige moeten worden uitgereikt. Zonder dat de verordening in dit opzicht was gewijzigd werden dit jaar bij betaling van twee of meer kwartalen uitgereikt twee kentekenplaten en twee stickers. De kleur der stickers varieert naar gelang twee, drie of vier kwartalen zijn betaald. De stickers zijn weliswaar van een volgnummer voorzien, doch dit komt niet overeen met het nummer van de kentekenplaat. Zij kunnen dus tesamen met iedere willekeurige kentekenplaat worden gebruikt. Overigens is nooit formeel bekend gemaakt, op welke wijze deze stickers gebruikt moeten worden.

Men kan zich afvragen, welk doel wordt gediend met de afgegeven stickers. Aangenomen, dat de sticker een controlemiddel is, dan kan hierover het volgende worden gesteld:

- aan de interne controle van de Ontvangersadministratie wordt geen waarde toegevoegd, daar de huidige controlemogelijkheden voldoende moeten zijn (gesplitste administratie en incasso via een computerbestand, waaruit op ieder ogenblik de achterstanden zichtbaar kunnen worden gemaakt);
- de belastingplichtige heeft geen enkel belang bij de sticker; er is geen wet, welke hem voorschrijft de sticker bij zich te hebben en bovendien heeft hij zijn belastingkwitantie als controlemiddel;
- de Politie heeft aan de toch slecht zichtbare sticker minder dan aan de vroegere controleplaat. De automobilist heeft bovendien meer

verplichtingen, welke door de Politie kunnen/ moeten worden gecontroleerd. Genoemd kunnen in dit verband worden de keuringskaart, autogordel, rijbewijs, verzekering en de belastingkwitantie, welke allen slechts kunnen worden gecontroleerd, als een auto staande wordt gehouden.

Een ander doel heeft de Rekenkamer niet kunnen vinden. Indien de huidige ondoelmatige en publieksonvriendelijke werkwijze wordt vergeleken met de enerzijds toch zeer eenvoudige verplichting tot belastingbetaling en de anderzijds toch vrij vage doelstelling, welke met de onderhavige stickers zou moeten worden bereikt, dan vraagt de Kamer zich af, of het gehele stelsel niet aan herziening toe is. Tenminste wil de Kamer een terugkeer naar het oude systeem bepleiten. Wil men alles laten, zoals het thans is, hetgeen de Kamer zich overigens niet kan indenken, dan zal toch in ieder geval de wet moeten worden aangepast.

Hoe dit ook zij, een ruimere termijn b.v. van 1 december tot 15 februari, om deze belasting te voldoen, is ten zeerste gewenst.

De Rekenkamer heeft deze aangelegenheid schriftelijk voorgelegd aan de Minister van Vervoer en Communicatie. Gegeven de datum van verzending van deze brief heeft zij nog geen antwoord hierop verwacht. Zij blijft echter attent op deze zaak.

14. Setar.

In de openbare vergadering van de Staten van Aruba, gehouden op 13 mei 1988, werd een motie aangenomen waarbij onder meer werd besloten aan de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek te verrichten naar het financieel beleid van Setar. Redenen tot indiening van de motie waren o.a. organisatorische en personele problemen, waardoor Setar negatief in

de publiciteit was gekomen. Bij brief van 26 augustus 1988 moest de Kamer tot haar spijt aan de Staten mededelen dat het onderzoek niet binnen de gestelde termijn van 90 dagen afgerond kon worden, als gevolg van de toenmalige minimale bezetting van de Kamer. Bij dezelfde brief meldde de Kamer aan de Staten dat de mogelijkheid van het indienen van een verzoek door de Staten, zoals het onderhavige, in de geldende landsverordening Algemene Rekenkamer (P.B. 1956, no. 35 zoals gewijzigd) niet voorkomt. Gelet echter op het voornemen van de Kamer een dergelijke bepaling wel op te nemen in een voorstel tot wijziging van de Rekenkamer-verordening, heeft de Kamer het uitvoeren van de motie niet ter discussie gesteld en besloten in het onderhavige geval afzonderlijk aan de Staten te rapporteren.
Nadat het onderzoek was voltooid werd het concept antwoord aan de Staten bij brieven van 1 december 1988 voor eventueel commentaar voorgelegd aan resp. de Minister van Vervoer en Communicatie, de Raad van Bestuur van Setar en de Direktie van Setar.
De Minister van Vervoer en Communicatie deelde bij brief van 16 december 1988 mede, dat hij door omstandigheden niet in de gelegenheid was vóór 15 december 1988 commentaar te leveren, maar zegde toe dit uiterlijk 29 december 1988 te doen.
Het commentaar van de Minister kwam echter eerst op 7 februari 1989 bij de Kamer binnen. De bevindingen van het onderzoek waren toen al aan de Staten toegezonden.
De Raad van Bestuur van Setar had zich tijdig telefonisch akkoord verklaard met de inhoud van het concept antwoord aan de Staten.
De Direktie van Setar reageerde bij brief van 16 december 1988. Aangezien de reaktie van de

Direktie hoofdzakelijk toelichtend was en geen wezenlijke nieuwe feiten naar voren bracht, vormde dit geen aanleiding het concept antwoord aan de Staten te wijzigen. Aldus werden bij brief van 9 januari 1989 de resultaten van het onderzoek aan de Staten medegedeeld.
Na een korte inleiding wordt in het antwoord ingegaan op het rapport van 11 maart 1988 van de commissie "Commercialisering Setar". De Kamer onderschrijft de conclusie van deze commissie dat het werk van dit soort commissies ernstig wordt bemoeilijkt en vertraagd doordat commissieleden over het algemeen reeds een volle dagtaak hebben, zodat of de ene of de andere taak van deze leden hieronder zal lijden. Geadviseerd wordt bij de samenstelling van commissies in de toekomst hiermede zo veel mogelijk rekening te houden.
Ten aanzien van het personeelsbeleid is aandacht gevraagd voor de verschillen die kunnen ontstaan in de arbeidsvoorwaarden van personeel dat is benoemd resp. voor en na 1 januari 1986. Geconstateerd is dat de wettelijke grondslag en structuur van Setar nog steeds niet is aangepast, waardoor - ingevolge een schrijven van de Minister-President van 12 augustus 1986 - benoeming van personeel bij Setar niet mag geschieden dan in overleg met de Regering. Ingevolge genoemd schrijven zou benoeming van midden- en lager kader vooralsnog niet mogen plaatsvinden. Door de Kamer is geconstateerd dat desondanks - op basis van goedgekeurde begrotingen - het aantal ambtenaren is toegenomen van 205 tot 231. Als laatste punt t.a.v. het personeel stelt de Kamer vraagtekens bij de realiteit van het in zeer beperkte tijd opleiden van nieuw te werven direktieleden door de op basis van technische bijstand voor de periode van 2 jaar aangestelde huidige direktieleden.

Met betrekking tot de organisatie is opgemerkt dat nog steeds geen sprake is van een in alle opzichten deugdelijke organisatie inclusief de nodige funktie- en taakbeschrijvingen en werk-instructies, hoewel reeds op 31 maart 1987 door een accountantskantoor een rapport terzake is uitgebracht, dat heel goed als leidraad zou kunnen fungeren. Ten aanzien van het financieel beleid concludeert de Kamer, met vermelding van enig cijfermateriaal, dat Setar beschouwd kan worden als een gezond bedrijf. Als groot bezwaar wordt wel gevoeld het niet bestaan van enig regeling betreffende de winstverdeling en het onttrekken van middelen aan het bedrijf.
De in de begroting opgenomen uitkering van 50% van de winst aan het land Aruba berust nergens op. Verder is geconstateerd dat de toekomstige investeringen van Setar geen problemen zullen opleveren, mits het land Aruba de nodige voor-zichtigheid zal betrachten bij het onttrekken van middelen aan Setar.
Tot slot van de brief merkt de Kamer op dat zij zal toezien op de naleving van een op te stel-len regeling terzake, waaraan inmiddels wordt gewerkt. Zoals eerder opgemerkt kwam na het verzenden van het antwoord aan de Staten op 7 februari nog binnen de reaktie van de Minister van Vervoer en Communicatie. Allereerst deelt de Minister mede dat naar aanleiding van door de Kamer gemaakte opmerkingen over een lopende procedure betreffende het verrichten van on-rechtmatige handelingen door personeelsleden van Setar, dat deze procedure volledig werd afgerond en dat de betrokken personeelsleden disciplinair zijn gestraft.
Ten aanzien van de commercialisering van Setar deelt de Minister mede dat door hem is besloten dat Setar omgezet dient te worden in een N.V., met de overheid als enige aandeelhouder.

Zijn collega ministers waren - aldus de Minister van Vervoer en Communicatie - van mening dat Setar geprivatiseerd dient te worden met verkoop van aandelen aan particulieren en bedrijven.
Ten tijde van het opmaken van dit jaarverslag was - voor zover bij de Kamer bekend - het antwoord van de Kamer nog niet behandeld door de Staten.

15. Administratie Kabinet Gevolmachtigd Minister in Nederland.

Met een schrijven dd. 18 augustus 1987 heeft de Rekenkamer onder de aandacht van de Minister van Financien gebracht, dat de uitgaven, gedaan door hogergenoemd Kabinet, ook op hun recht- en doelmatigheid dienen te worden getoetst. Gesuggereerd werd, deze controle uit kostenoverwegingen op te dragen aan een accountantskantoor ter plaatse en met name aan VB Accountantskantoor VNG (voorheen het Verificatiebureau der Nederlandse Gemeenten). Bij het verstrekken van de opdracht ware, zo werd voorgesteld, te stipuleren dat een exemplaar van de uit te brengen rapporten rechtstreeks zou worden toegezonden aan de Algemene Rekenkamer Aruba. Hoewel op dit schrijven, ondanks een rappelbrief dd. 29 séptember 1987, geen antwoord mocht worden ontvangen van de Minister, heeft de Kamer inmiddels rechtstreeks de navolgende rapportages ontvangen van VB Accountantskantoor VNG:

13 juli 1988 inzake achterstand administratie c.a.
7 okt. 1988 inzake accountantsverklaring en administratieve organisatie
7 okt. 1988 inzake controle administratie en financieel overzicht 1984
7 okt. 1988 inzake controle administratie en financieel overzicht 1985
7 okt. 1988 inzake controle administratie en financieel overzicht 1986
21 nov. 1988 inzake financieel overzicht 1987.

In het eerstgenoemde rapport wordt geconstateerd dat de financiele administratie een achterstand heeft vanaf de tweede helft 1984.

Nadat deze achterstand is weggewerkt, waarbij een medewerker van het accountantskantoor de achterstand in de studentenadministratie zal wegwerken, zal worden aangevangen met het terug vorderen van omzetbelasting en accijnzen, hetgeen eveneens vanaf de tweede helft 1984 was nagelaten. Voorts wordt in dit rapport nog gewezen op enkele misstanden in de salarisadministratie o.a. het ontbreken van arbeidscontracten en op het practisch geheel ontbreken van instructies voor het personeel en procedures. Hiervan worden een tiental met name genoemd.

In het eerstgenoemde van de vier rapporten van 7 oktober 1988 wordt een nadere toelichting gegeven op de oordeelonthouding van het accountantskantoor bij de financiele overzichten over resp. de jaren 1984, 1985 en 1986, waarover de overige drie rapporten handelen. De oordeelonthouding is geschied wegens het ontbreken van goedkeuringsprocedures, alsmede van procedures met betrekking tot de volledigheid van ontvangen cheques. Een nadere uitwerking van deze verklaring geeft o.a. een zodanige opsomming van ontbrekende procedures en richtlijnen, dat de Rekenkamer meent, beter te kunnen spreken, dat geen enkele procedure of richtlijn bestaat. Wel beschikt het Kabinet over zeven bankrekeningen en drie afzonderlijke administraties, waarvan het accountantskantoor in het midden laat, waarvoor zij dienen. De administraties vertonen bovendien een grote achterstand. In het rapport komt, naast nog een aantal incidentele opmerkingen over onduidelijkheden en gemaakte fouten, tenslotte de toezegging voor, dat de Gevolmachtigd Minister maatregelen ter verbetering zal nemen, waarvoor door het accountantskantoor de nodige begeleiding zal worden geleverd.

Men meent, dat de administratieve achterstand vermoedelijk eind 1988 kan zijn ingelopen.

De financiele overzichten over de jaren 1984, 1985 en 1986 kunnen uitvoerig worden genoemd en de Kamer meent, dat zij kunnen dienen als basis tot het maken van de noodzakelijke verrekeningen in de landsadministratie mits:

- de toezegging gestand is/wordt gedaan, dat het hoofd van de afdeling Financien van het Kabinet specificaties van de grootboekrekeningen en bescheiden naar de Directie Financien op Aruba zal zenden;
- waar nodig en mogelijk, rekening wordt gehouden met de in deze rapporten voorkomende op- en aanmerkingen.

Anderzijds wil de Rekenkamer echter, onder verwijzing naar hetgeen eerder in dit verslag werd opgemerkt over het z.g. opschonen der administratie, nogmaals opmerken, dat waar dit praktisch mogelijk is, haar voorkeur uitgaat naar het snel inhalen van achterstanden boven het vaststellen van de absolute juistheid van de te maken verrekeningen.

Bij haar controle van de jaarrekeningen van het Land over 1987 en 1988 zal de Kamer nagaan, of en in hoeverre één en ander zal zijn verrekend en hierover haar oordeel geven.

Het rapport dd. 21 november 1988 meldt in de eerste plaats, dat het financieel overzicht over 1987 niet, zoals werd verwacht per einde 1988 gereed zal zijn. De oorzaak hiervan is de problematiek rondom de studentenadministratie. Sedert de inwerkingtreding van de Wet Studiefinanciering blijkt door het Kabinet nauwelijks meer controle te zijn uitgeoefend. Gegevens bevinden zich op Aruba, formulieren ontbreken en nogmaals wordt gewezen op het ontbreken van instructies/richtlijnen.

Het accountantskantoor heeft een medewerker vrijgemaakt om assistentie te verlenen bij het inhalen van de hier bestaande achterstanden. Voorts wordt medegedeeld, dat begin 1989 de studentenadministratie zal worden geautomatiseerd.

Uit het voorgaande valt in de eerste plaats te constateren, dat op het Aruba Huis in Den Haag de financiele administratie op enig tijdstip een achterstand van vier jaar vertoonde, een feit waaraan thans waarschijnlijk nog niets zou zijn gedaan, als de Rekenkamer de Minister van Financien niet zou hebben gewezen op de noodzaak om tot accountantscontrole van deze administratie te komen. De Kamer kan overigens slechts haar verbazing uitspreken, dat een essentieel stuk financiele administratie van een overheid een zodanige achterstand kan hebben. Hoewel een en ander ongetwijfeld extra verliezen zal hebben gekost, komt het zinloos voor, thans nog onderzoeken in te stellen naar de oorzaken en de grootte van die verliezen. Reeds werd aangegeven, dat de voorkeur der Kamer uitgaat naar het snel inhalen van achterstanden en in dit opzicht kan de Kamer zich dan ook verenigen met de werkwijze van VB Accountantskantoor VNG zoals deze blijkt uit de tot heden ontvangen rapporten. Bij het schrijven van deze paragraaf was inmiddels nog een rapport ontvangen, dat nog niet is bestudeerd. De Kamer hoopt, dat het accountantskantoor op dezelfde wijze zal en kan doorgaan met haar werkzaamheden tot een behoorlijke en bijgewerkte administratie zal zijn bereikt. Tegelijkertijd wil de Kamer nogmaals wijzen op de door het accountantskantoor tot heden gegeven adviezen en dringend aanbevelen, dat aan deze adviezen gevolg zal worden gegeven. Ten aanzien van de voorgenomen automatisering wil de Kamer waarschuwen, dat deze

niet beschouwd moet worden als een "middel tegen alle kwalen", doch dat de uitvoering voorafgegaan moet worden door een grondig, doch vooral deskundig onderzoek.

Overigens zal de Rekenkamer in de tweede helft van dit jaar zelf ter plaatse een onderzoek instellen naar de stand van zaken.

16. Domeinbeheer.

In verband met de uitstaande vorderingen op de post "Optierecht", welke vorderingen werden vastgesteld bij het verzamelen der gegevens ten behoeve van het jaarverslag 1987 (zie punt 8 van dat verslag), heeft de Kamer bij de dienst Domeinbeheer geinformeerd naar de gang van zaken van deze aangelegenheid.

Het recht van optie wordt verleend aan ondernemers/beleggers, welke plannen hebben om op Aruba een onderneming aan te vangen. Het recht van optie wordt verleend tot het verkrijgen van het recht van erfpacht op een bepaald stuk domeingrond. Met andere woorden het is een voorlopige reservering van een stuk grond voor een specifiek aangegeven doel. Het recht wordt verstrekt bij Ministeriele Beschikking voor de duur van zes maanden tegen voldoening van een bedrag ten belope van 1½% van de vastgestelde grondwaarde of 50% van 6/12 van het jaarlijkse erfpachtrecht. In de betreffende beschikking komen, naar behoefte, nog andere voorwaarden voor o.a. dat het optierecht binnen één maand na dagtekening van de beschikking moet worden voldaan. Het niet voldoen aan deze of de andere voorwaarden heeft vervallenverklaring van het optierecht tengevolge. Uit het onderzoek bleek, dat de aanvragen voor opties geheel zelfstandig door de afdeling Staf van Domeinbeheer worden afgehandeld, waarbij geen bepaalde criteria worden gevolgd.

Andere diensten adviseren hierover slechts, indien de afdeling Staf dit noodzakelijk acht. Als reden voor deze soort afwikkeling zonder veel "red tape" werd opgegeven, dat het uitsluitend terreinen betreft, waarvan onomstreden vaststaat, dat zij bestemd zijn voor uitgifte in erfpacht. Zodra hierover enige twijfel bestaat, wordt aan verzoeker onmiddellijk bericht, dat het verlenen van een optierecht onmogelijk is.

Met betrekking tot de registratie van de verleende opties wordt bij de afdeling Staf een lijst van de uitgevaardigde Ministeriele Beschikkingen bijgehouden, waarop wordt aangetekend of betaling wel of niet heeft plaatsgevonden. Bij betaling wordt geen datum vermeld, hetgeen deze lijst moeilijk hanteerbaar maakt voor controle-doeleinden.
Ten aanzien van de inning van de bedragen uit hoofde van verleende opties, schrijft de Direktie Financien aan de hand van de Ministeriele Beschikkingen inningsopdrachten uit, waarvan de Dienst Domeinbeheer het origineel ontvangt. Voor de betaling hiervan krijgt de aanvrager volgens de bepalingen éèn maand de tijd. Betaling kan plaatsvinden hetzij ten Ontvangerskantore of bij de Dienst Domeinbeheer. Het bestaan van twee mogelijkheden tot betaling heeft in het verleden geleid tot het niet betalen van het optierecht, zonder dat het optierecht vervallen werd verklaard. Dit kon, de facto, dan geschieden ten gevolge van de achterstanden der administraties of de weinige samenwerking tussen de verschillende administraties, beiden reeds elders en eerder door de Kamer gesignaleerd.

Naar de Kamer mondeling werd medegedeeld, is deze situatie zodanig gewijzigd, dat de betaling thans moet plaatsvinden bij de dienst Domeinbeheer, vòòr de betreffende Ministeriele

Beschikking wordt afgegeven. Ook dit wordt niet geheel juist geacht, omdat men dan de verzoeker de betalingstermijn van een maand onthoudt, welke nog steeds in de betreffende Beschikking staat opgenomen. Afgezien hiervan is echter het grootste bezwaar van de Kamer, dat omtrent het verlenen en de betaling van dit optierecht geen procedure beschrijving bestaat. Een zodanige beschrijving, waarin de verantwoordelijkheden enz. duidelijk omschreven staan en rekening is gehouden met de nodige functiescheidingen, opdat een deugdelijk controle mogelijk is, is in de eerste plaats nodig voor een middel, dat soms meer dan 1 miljoen florins per jaar opleverde.

17. Retributieverordening en -besluiten.

In de loop van het jaar nam de Rekenkamer kennis van een schrijven van de Directeur van de Centrale Dienst Brandweer aan de Minister van Justitie. In dit schrijven deelde bedoelde Directeur mede, bepaalde werkzaamheden ten behoeve van een kerkelijke instelling onder protest te zullen uitvoeren, aangezien de Minister aan de kerkelijke instelling vrijstelling van betaling van retributie had verleend. De Directeur meende, dat deze vrijstelling niet mogelijk was, en dat hij, als verantwoordelijk ambtenaar voor de inning vooraf van de brandweer retributies, hiervan blijk moest geven.

Na bestudering van deze aangelegenheid, kon de Rekenkamer zich, wat betreft de vrijstelling, verenigen met het standpunt van de Directeur van de Centrale Dienst Brandweer. In artikel 4 van de geldende tekst van de Retributieverordening (A.B. 1988, no. GT 4) wordt gesteld, dat in de landsbesluiten, welke op grond van deze verordening worden uitgevaardigd, bepalingen kunnen worden opgenomen betreffende vrijstellingen, ontheffingen enz.

Gegeven deze bepaling, had de mogelijkheid kunnen bestaan, om vrijstellingen als in het onderhavige geval, op te nemen in het Retributiebesluit Centrale Dienst Brandweer. Het besluit kent echter slechts een vrijstelling van het betalen van retributies en wel indien materieel en/of personeel wordt gebruikt ten behoeve van het blussen van brand en ten behoeve van het verlenen van hulp aan in nood verkerenden. Kennelijk heeft het dus niet in de bedoeling gelegen, om in alle gevallen als het onderhavige, vrijstelling van retributie te verlenen. De Rekenkamer heeft deze mening medegedeeld aan de Minister van Justitie en hem verzocht de Kamer te berichten, waarop de door hem verleende vrijstelling was gebaseerd.

Van de Minister van Justitie mocht de Rekenkamer geen antwoord ontvangen. Wel werd een afschrift ontvangen van een schrijven van de Minister-President aan de Directeur van de Centrale Dienst Brandweer, waarin aan deze werd bericht, dat besloten was aan onder andere alle kerkelijke instellingen en buurtcentra, die in voorkomende gevallen gebruik maken van brandweervoertuigen, een eenmalige subsidie toe te kennen en wel tot een gelijk bedrag aan de ingevolge het Retributiebesluit Brandweer terzake verschuldigde retributies.

Met deze oplossing van het probleem kan de Rekenkamer vooralsnog genoegen nemen, zij het, dat zij zich afvraagt, waarom deze beslissing ondertekend moet worden door de Minister-President.

18. Slotopmerkingen.

Hoewel dit tweede verslag van de Kamer een redelijke uitbreiding heeft ondergaan ten opzichte van het eerste verslag, heeft de Kamer nog steeds niet alle voornemens, die haar voor

de geest stonden, kunnen uitvoeren. De redenen hiervan zijn in een aantal paragrafen van dit verslag reeds uiteengezet. De voornaamsten ervan worden hier nogmaals herhaald, te weten

- de omvangrijke hoeveelheid werk, verbonden aan het opstellen van een geheel nieuwe Comptabiliteitswetgeving; en
- het laat arriveren (in december 1988) van een deel der gewenste personeelsuitbreiding en het nog niet kunnen aantrekken van een ander deel der gewenste uitbreiding.

Ondanks deze gebreken blijft de Rekenkamer bij haar eerder geuite voornemens, om, waar mogelijk, actief bezig te zijn met de opruiming van administratieve achterstanden en de verbetering van de vigerende wetgeving op financieel gebied. Het entameren van eigen onderzoeken en het tussentijds hierover rapporteren blijft eveneens hoog op haar prioriteitenlijst staan.

Tenslotte wil de Rekenkamer nogmaals met de meeste nadruk wijzen op de noodzaak tot het opleiden en behouden van deskundig, ervaren en goed gemotiveerd administratief- en controle personeel. Hierbij moet niet alleen gedacht worden in termen van hogere opleidingen, doch op alle niveaus dient hieraan meer aandacht te worden geschonken.

Het huidige systeem - als al van een systeem kan worden gesproken - van technische bijstand en kortlopende arbeidscontracten moet als een lapmiddel worden gezien en werkt bovendien vaak demotiverend op de zittende Arubaanse ambtenaren.

Oranjestad, 22 juni 1989.

De Algemene Rekenkamer Aruba.

Drs. R. Henriquez,
Voorzitter.

W. van 't Sant,R.A.
Secretaris.